

ANÀLISI TEÒRICA I PRÀCTICA DE LA MEDIACIÓ CIVIL I FAMILIAR: REFLEXIÓ CRÍTICA DE LA QÜESTIÓ

NÚRIA DENIEL RICART

Dirigit per

Dra. SILVIA PEREIRA PUIGVERT

TREBALL DE FINAL DE GRAU
Grau en Dret CURS 2015-2016
Universitat de Girona.
Facultat de Dret.

<< Amb una visió panoràmica i pràctica de la mediació, no s'està descobrint res desconegut, sinó que es presenta una aposta de recuperació d'una tècnica molt antiga que s'estava perdent: el diàleg constructiu de la raó per dirimir la tensió de la conflictivitat, des de la cooperació pacífica, envers la recomposició i la renovació satisfactòria de les relacions personals. >>

Carlos Villagrasa Alcaide.

ÍNDIX

1. Introducció	5
2. La Mediació civil	10
2.1 Antecedents i evolució de la mediació	10
2.2 Marc normatiu: Directiva Unió Europea, marc normatiu estatal	14
2.3 Àmbit d'aplicació; principis; mediador; fases del procediment de mediació civil	18
3. La Mediació familiar	25
3.1 Marc normatiu de la mediació familiar a Catalunya	25
3.2 Àmbit d'aplicació; principis; mediador; fases del procediment de mediació familiar	29
4. Situació actual a Espanya i Catalunya	41
4.1 Dades estadístiques	41
5. Tractament jurisprudencial i doctrinal de la mediació	45
6. Reflexió final crítica	52
7. Bibliografia	59
7.1 Bibliografia.....	59
7.2 Bibliografia web.....	60
7.3 Legislació	61
7.4 Jurisprudència.....	62
8. Annex	63
8.1 Entrevistes	63
8.2 Sessió mediació ICAB	82
8.3 Conferència al COPC de Girona	83

Abreviatures utilitzades

- ADR “ Alternative Dispute Resolution”
- ASEPADI “ Asociación Española de Padres Divorciados”
- BOE “ Boletín Oficial del Estado”
- CE “ Constitució Espanyola”
- CMDPC “Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya”
- CMICAB “ Centre de Mediació de l’Il·lustre Col·legi d’Advocats de Barcelona”
- COPC “Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya”
- DOGC “Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya”
- DOUE “ Diari Oficial de la Unió Europea “
- EAC “ Estatut d’Autonomia de Catalunya”
- ICAB “ Il·lustre Col·legi d’Advocats de Barcelona”

1. Introducció

El treball final de grau de Dret que a continuació presento sota el títol *Anàlisi teòrica i pràctica de la mediació civil i familiar : reflexió crítica de la qüestió*, es tracta d'un treball de caràcter multidisciplinari on s'han tingut en compte disciplines de les ciències socials i jurídiques com són el dret i dins d'aquest el dret processal, dret civil i dret de família. Al mateix temps he tingut present la disciplina de la psicologia i la pedagogia. La metodologia emprada ha sigut l'estudi i recerca del marc teòric i normatiu de la matèria, anàlisi jurisprudencial i doctrinal, i treball de camp de la mediació en la seva pràctica a Catalunya.

La mediació com a alternativa raonable al procés judicial i com a mitjà de resolució de conflictes més evolucionat on les parts s'enfronten amb igualtat d'armes i a on exposaran el seu conflicte amb major precisió, que aquest serà escoltat per l'altre part com també pel professional que intervindrà, el qual serà qui apostarà i treballarà per aconseguir una "escolta activa" entre els participants i crearà un ambient confortable amb la finalitat de trobar solucions. En la mediació es partirà de la llibertat de les parts i de la intervenció del tercer imparcial i neutral, el mediador, qui mostrarà i aplicarà una actitud positiva orientada a la recerca de la solució de la controvèrsia fent un acompanyament a les parts amb les tècniques i coneixements així com amb les habilitats socials corresponents per tal que siguin aquestes mateixes qui busquin la solució establint el diàleg i avaluant la conveniència de dirigir-se als tribunals.

En el món jurídic s'està vivint un *boom* de la mediació, ja que se li està donant caràcter de solució davant dels anomenats mals estructurals de la jurisdicció. Paraules textuais de Carles Garcia Roqueta, advocat i mediador ponent a la conferència "Situacions anòmales en mediació. Què ens podem trobar?" celebrada al Col·legi Oficial de Psicòlegs de Girona el divendres 20 de maig del 2010 : <<*els jutges a dia d'avui transmeten la responsabilitat de resoldre les controvèrsies al mediador, fan creure a les parts que serà el mediador qui tindrà la solució. Això és un mal concepte de la mediació, ja que el mediador únicament ajudarà a les parts a trobar la solució per elles mateixes.*>> Ara bé, aquest boom té el contrastat de l'aparent alienietat i desconeixement que es viu al mateix temps a la nostra cultura jurídica i és aquest el principal obstacle amb el què es troba la tècnica de la mediació i repte per el qual caldrà treballar, pel desconeixement que té la societat de la possibilitat d'optar per aquesta via alternativa. Davant d'aquest desconeixement, la divulgació és la solució per el futur de la tècnica apostant perquè els ciutadans coneguin la possibilitat d'escollir aquest camí i confiïn amb els seus beneficis i òptims resultats.

El treball de conscienciació està en mans dels jutges que són qui poden jugar un paper important però també dels advocats i professionals del món jurídic. Tot i així no únicament està en mans d'aquests operadors jurídics sinó que es tracta d'un treball conjunt a realitzar per part de tots els agents socials amb l'objectiu d'aconseguir construir una societat ideal on la convivència és pacífica i respectuosa, i a on els individus estan aprovisionats de tècniques i habilitats suficients pròpies a partir de les quals siguem capaços de dialogar i escoltar-nos de forma activa apropant-nos a l'altra i tinguem la suficient capacitat per trobar i elaborar solucions als conflictes nosaltres mateixos.

Al llarg del treball faré un estudi de la mediació com a mitjà alternatiu o complementari a la resolució de conflictes, estudiant el seu marc normatiu i teòric així com una breu referència històrica de la tècnica atenent als seus orígens, que aparentment sembla un recurs creat per la societat moderna però un cop t'introdueixes al fons de l'estudi, prens consciència de que ens trobem davant d'una tècnica molt antiga i extensa a nivell mundial que a dia d'avui ha ressorgit davant la necessitat i oportunitat de la desjudicialització que estem vivint per desvirtuar la incredulitat vers ella.

Malgrat tots els beneficis i avantatges que presenta la mediació, no està fortament arrelada entre la societat espanyola i, en particular, la catalana, fet que pretendré demostrar al punt quart del treball dedicat a l'estudi de dades quantitatives i indicadors estadístics. La mediació no està fortament arrelada però sí compta cada vegada més, amb recolzament per part dels professionals del món jurídic i no només d'aquest àmbit, sinó també de professionals de l'àmbit educatiu, serveis socials, entre altres.

El meu interès per la mediació va aparèixer fa dos anys, quan un cop em trobava més endinsada en l'estudi i pràctica del món jurídic, vaig anar descobrint l'existència d'altres tècniques vinculades al món jurídic enteses com a alternatives, amb els mateixos fins però amb diferents mitjans, on la proximitat entre les parts és més real i a on s'aposta per la llibertat, voluntat i respecte absolut propugnant l'empatia entre les parts. Un cop vaig fer el descobriment de la tècnica i amb la visió més humanista i restaurativa que tinc degut a la meva vocació de treballadora social com a diplomada en la titulació com sóc però sense exercir, vaig decidir iniciar la recerca sobre l'àmbit de la mediació des d'una perspectiva i visió més social, apostant per la idea d'un justícia de proximitat i més sincera. Aleshores va ser quan em vaig començar a submergir en aquest ampli món del qual tenia alguna pinzellada. El primer que vaig fer va ser posar-me en contacte amb professionals i experts en el tema.

El meu objectiu era conèixer la tècnica i professió per tal de poder tenir més base en el moment de prendre la decisió de dedicar-m'hi en un futur. Quan més coneixement i més a prop em sentia

de la mediació, més creixia la meva passió i interès en ella, així que veia clarament plasmades les meves idees i desitjos del que jo entenia per justícia aplicada en la pràctica davant dels conflictes que sorgeixen en la societat. Gràcies al coneixement a partir de la recerca també vaig entendre que la tècnica no era ni apta, ni adequada ni possible davant de tots els conflictes, entenent que era un bon mitjà alternatiu de resolució de conflictes en les matèries de lliure disposició en dret privat així com no ho era en l'àmbit de dret públic, concretament en dret penal, tot i que sí és possible en matèria de dret penal en menors i en delictes lleus, en matèria de valoració dels danys i perjudicis causats a les persones en accidents de circulació en virtut de l'article 14 de la Llei 35/2015, de 22 de setembre i en consum, segons el Decret 98/20014, de 8 de juny sobre el procediment de mediació en consum.

Així doncs, avançant en l'estudi vaig decidir centrar-me en l'àmbit del dret de família, el qual sempre m'ha despertat més interès pel fet de tractar-se del nucli més essencial i primari per a l'individu i a on el naixement de conflictes mereix un tracte delicat i ben treballat, ja que les relacions entre els membres malgrat el conflicte que hi imperi, perduraran en el futur i requeriran d'un bon tractament per a tenir resultats fructífers i sans. Malgrat l'èmfasi que he posat en la mediació en dret de família, també he volgut dedicar-me a l'anàlisi de la mediació en assumptes civils i mercantils.

En honor a una frase expressada per una de les professionals entrevistades i amb la qual m'hi he sentit especialment identificada, repeteixo el meu interès pel col·lectiu de la família reforçant-lo amb la següent afirmació, pel fet de tractar-se del nucli on els sentiments tenen un paper molt important i en el qual crec convenient un bon treball a realitzar per posar punt i final a les discrepàncies i controvèrsies que puguin sorgir :

<< perquè els conflictes personals i familiars són tan complicats... desatenen allò que és més racional ja que és tot cor, és tot víscera. Això és el problema de molts conflictes familiars, hi ha molt poc de racional a diferència dels temes patrimonials.>> Lola Palomo.

Per tots aquests motius vaig decidir que la mediació familiar i la mediació en assumptes civils i mercantils havien de ser l'objecte d'estudi d'aquest treball final de grau i, d'aquesta manera, tenia la possibilitat d'ampliar la recerca del tema i com funciona actualment la mediació i, d'altra banda, apropar-me a professionals per tal de conèixer la seva opinió.

En l'elaboració del treball he tingut l'oportunitat i plaer de posar-me en contacte i compartir opinions amb dos professionals del dret, concretament amb un advocat laboralista del Despatx Roca Junyent de Barcelona on he estat realitzant pràctiques aquests darrers mesos, i d'altra banda amb una advocada de dret de família i mediatora familiar de Vic. També he pogut

realitzar una entrevista a un psicòleg i mediador de Girona, tot i que aquesta entrevista no va poder ser presencial sinó que la vaig realitzar a través de correu electrònic. A més a més, he comptat amb l'opinió d'un conjunt de professionals de la mediació amb perfils professionals ben diversos : psicòlegs, treballadors socials, advocats, arquitectes, els quals varen participar a la Conferència celebrada al Col·legi de Psicòlegs de Girona sobre les situacions anòmales a les que un mediador es pot trobar a la mediació, conferència dinàmica on cada professional va poder expressar i compartir el seu punt de vista envers els temes tractats, com també he comptat amb l'opinió de professionals ponents a les jornades organitzades a l'ICAB al llarg de la setmana de celebració del dia europeu de la mediació.

D'altra banda, a mesura que avançava el treball em va sorgir la idea de posar-me en contacte amb una professional de la docència d'una escola anomenada “ alternativa “ per entendre com es treballen aquests aspectes en l'àmbit educatiu en un centre amb aquestes característiques concretes pedagògiques. Aquesta idea se'm va ocórrer a partir de l'entrevista que vaig fer a l'advocada i mediatra de Vic, amb qui vaig compartir la idea de que el problema del poc coneixement i creença en la mediació, probablement es trobava en la poca pedagogia que se'n feia.

Fa qüestió de mig any, vaig trobar-me a la Universitat de Barcelona amb Carlos Villagrasa i Alcaide, coordinador del màster de Dret de Família i Infància de la Universitat de Barcelona, membre del CMICAB i coordinador del màster de mediació al Col·legi de Doctors i Llicenciats de Barcelona i aquest també em va donar la seva opinió vers la mediació. Poc temps després vaig assistir a la defensa d'una tesi doctoral elaborada per un advocat de Barcelona, a la Universitat de Barcelona, tesi doctoral tutoritzada per Carlos Villagrasa i Alcaide, la qual versava sobre “ El paper dels menors en la mediació”.

Finalment, tal i com ja he explicat anteriorment, he tingut l'oportunitat d'assistir a una jornada i a una conferència sobre mediació: la primera d'elles es va celebrar a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona, aquesta consistia en una taula rodona entre diferents professionals de la mediació que compartien experiències en l'àmbit i la segona conferència a la qual he participat ha sigut l'organitzada pel Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya.

Tot aquest treball de camp a partir d'entrevistes, participació a jornades i conferències, consulta de material proporcionat pel Centre de Mediació de Dret Privat, l'he portat a terme amb el desig d'endinsar-me en el món de la mediació per tal de poder entendre la realitat pràctica des de dins, malgrat no he tingut l'oportunitat de posar-ne en contacte amb usuaris a causa de la Llei de Protecció de Dades i per qüestions de confidencialitat ni tampoc he pogut presenciar una sessió de mediació, però m'he apropat a la realitat pràctica des de la visió dels professionals i això

m'ha servit per fer un anàlisi en format "d'una espècie de projecte de millora" o, millor dit, m'ha servit per construir una opinió crítica a partir dels coneixements adquirits del tema gràcies a la recerca i treball de camp que he fet i també gràcies als meus coneixements jurídics adquirits al llarg de la carrera i dels coneixements, vocació i habilitats socials nates i adquirides amb els estudis de Treball Social realitzats des de l'any 2008 al 2011 a la Universitat de Barcelona.

La idea de realitzar un treball més pràctic ha sigut fruit de la intenció de plasmar totes les meves inquietuds i curiositats per l'àmbit de la mediació i he volgut gaudir d'una tasca que suposarà la cloenda dels meus estudis de Dret d'una manera més original i amb una visió més pràctica.

Per acabar, m'agradaria agrair a totes les persones que han fet possible la realització d'aquest treball. Primerament voldria agrair a qui m'ha dirigit i tutoritzat aquest treball, Silvia Pereira Puigvert ja que ja fa gairebé un curs, abans de matricular-me a l'assignatura del treball final de grau, ja ens vàrem trobar per comentar la idea que jo tenia en ment. Aquesta primera trobada jo la vaig proposar però no només amb la finalitat de perfilar el futur treball que tenia en ment realitzar, sinó que es va tractar d'una trobada on vaig expressar-li tots els meus dubtes i interès per la mediació, ja que acabava de descobrir un món que em començava a apassionar i va ser a partir d'aquesta primera trobada on la meua passió per la mediació només va fer que començar, degut i com a resultat del fort recolzament que vaig rebre.

També vull agrair als professionals que m'han dedicat temps transformat en aportacions al treball, des de la coordinadora del CMDPC; el coordinador del màster de Dret de família i Infància de la Universitat de Barcelona i membre del CMICAB; l'advocada i medidora familiar de Vic, l'advocat laboralista de Barcelona, dedicant-me i oferint-me temps per compartir la seva opinió envers el món de la mediació i agraïments en el psicòleg i medidor de Girona.

Finalment vull resumir tots aquests moments de dedicació com a moments que he gaudit aprenent i admirant la mediació, de la professió i vocació, vocació que m'han transmès tots aquests professionals i que m'han ajudat a enfortir els meus pensaments i desitjos professionals.

2. La mediació civil

2.1 Antecedents i evolució de la mediació

Parlar de la història i evolució de la mediació suposa remuntar i entendre els seus orígens. Aquests remunten en la concepció de la vida i forma de viure de l'ésser humà en comunitat, que això significa que comença amb l'inici de la civilització, quan varis membres d'una mateixa família vivien constituint una xarxa entre ells marcada per vincles, compartint l'espai on es feia necessari un ordre i organització per tal d'obtenir la millor convivència possible. Amb independència del respecte per aquest ordre, entre els membres de la comunitat era probable que sorgís qualsevol tipus de conflicte, i és a partir d'aquí quan podem dir que neix la mediació com a mitjà de resolució de conflictes. La participació d'un tercer que promou la conciliació i l'acord autodeterminat per les parts en desavinença, les quals no aconsegueixen negociar exitosament. Per tant, serà almenys a partir de l'existència de tres persones en el món, *“quan començarà la mediació i s'afirma que la mediació existeix des de sempre, des de que l'home viu en comunitat, ja que és segurament el mecanisme més rudimentari de resolució de controvèrsies entre individus o entre grups. La mediació, segons aquesta perspectiva, és connatural a qualsevol funcionament en comunitat”*¹.

Alguns autors quan parlen dels orígens de la mediació ho fan parlant de la Xina, a on des de l'antiguitat utilitzen la mediació com a recurs bàsic per a la resolució dels desacords. El conegut pensador xinès Confuci creador de la doctrina “confusionista” afirmava l'existència d'una harmonia natural en les relacions humanes, la qual havia de deixar-se fluir i és per això que està en desacord amb el recolzament unilateral i la intervenció adversarial, ja que aquests mecanismes dificulten la comprensió entre les parts i són l'antítesi de la pau. Actualment a la república xinesa es segueix utilitzant i exercint la mediació a través de comitès populars.

En el cas de Japó, la mediació ha tingut i té la presència de la mediació des d'antigues costums i lleis, i és que en els seus pobles es disposava de la figura d'un líder perquè ajudés als membres del poble a resoldre les disputes que sorgissin. En els tribunals japonesos es va regular legalment abans de la segona guerra mundial la conciliació de les desavinences personals.

En el cas del continent africà, s'explica que era costum reunir una assemblea veïnal per posar fi als conflictes interpersonals a través de l'ajuda d'una persona amb autoritat. Així mateix en moltes cultures els cercles familiars són qui han proporcionat i proporcionen recursos per abolir

¹ San Martín Larrinoa, M.B. *La mediación como respuesta a algunos problemas jurídico-criminológicos*, Departamento de Justicia, Economía, Trabajo y Seguridad Social el Gobierno Vasco, Bilbao. (p.34), 1997,

les controvèrsies entre els seus membres, alguns clar exemple on perdura aquest mecanisme és en els membres de la cultura i ètnia gitana, els quals resolen les seves controvèrsies mitjançant una mediació dirigida per un tercer que amb la seva experiència i saviesa pretén apropar a les parts per tal de cercar la pacificació i acords entre ells per posar fi a la situació de desacord.

L'autor Santiago Miranzo de Mateo en el seu estudi titulat "*Quién somos, a dónde vamos... origen y evolución del concepto de mediación*" publicat a la revista de mediació n°5 del mes de març del 2010, realitza un recorregut per l'evolució històrica del concepte de mediació i de la figura del mediador i ho fa des de l'estudi detallat de les definicions etimològiques, doctrinals i usuals del concepte de mediació.

L'autor introdueix l'estudi parant atenció a l'origen i inici de la mediació, "*la qual apareix quan existeixen dues o més persones que tenen un conflicte i que, després d'intentar solucionar-lo per elles mateixes i no quedar satisfets amb el resultat obtingut, decideixen recórrer a un tercer perquè els ajudi a intentar solucionar-lo*"².

La mediació com a solució de conflictes sempre sorgirà del conflicte, que aquest és l'element essencial en la mediació i és un fenomen innat a la condició humana i en les relacions interpersonals.

Un altre autor que para atenció a l'evolució de la mediació és Milagros Otero Parga, la qual distingeix l'evolució històrica de la resolució de conflictes en les societats a partir de tres grans moments. El primer d'aquest és el moment inicial en el que trobem en les cultures la figura d'un tercer amb autoritat reconeguda per resoldre els conflictes entre particulars ; un segon moment on existien diferents fòrums on es recorria demanant justícia i finalment, el tercer moment va ser quan va aparèixer el poder judicial institucionalitzat³.

Autors especialitzats en la mediació posen de manifest que és difícil posar una data de forma precisa i generalitzada a l'inici de la mediació com a forma alternativa a la via judicial. Al llarg de l'edat moderna la mediació es va utilitzar en l'àmbit de dret internacional, degut a la importància de l'existència de relacions i pactes entre els Estats basats en l'autoritat, aquests pactes no sempre eren respectats i per aquest motiu la justícia entre els Estats només es podia acordar mitjançant els bons oficis, l'arbitratge i la mediació. És així com disposem de l'antecedent més destacat de La Convenció de la Haya de 18 d'octubre de 1907 sobre solució de controvèrsies internacionals, on es recull el reconeixement de la mediació jurídica com a

² Miranzo de Mateo, S. *Quiénes somos, a dónde vamos... origen y evolución del concepto mediación*. Revista de mediación. Año 3.nº 5 marzo 2010.

³ Otero Parga, M. *Las raíces históricas y culturales de la mediación, Mediación y solución de conflictos*. Ed. Tecnos. (pg.174 y ss.) 2007.

institució diferent de la jurisdicció com d'altres mitjans alternatius de solució de conflictes, tals com l'arbitratge i la conciliació i així es manté la situació fins a la creació del Tribunal Internacional de Justícia de la Haya al 1921 per la Societat de Nacions.

Al 1947 als Estats Units d'Amèrica es va crear el Federal Mediation and Conciliation Service, que va ser considerat el primer servei que va assumir la mediació a nivell mundial i la seva finalitat inicial era la resolució de problemes d'índole laboral i successivament es va anar ampliant.

Aquí és el moment en que cal fer menció a les "Alternative Dispute Resolutions" (ADR en endavant), aquest moviment té els seus orígens als Estats Units als anys setanta del segle passat però es va anar estenent al continent europeu. Aquest moviment apareix com a model alternatiu al sistema judicial de resolució de controvèrsies, com a necessitat de cercar una alternativa a la judicialització dels assumptes per tal de posar fi a l'increment progressiu de la litigositat que provocava un col·lapse dels tribunals, com també per fer front a les limitacions pressupostàries, derivades de la crisi de l'Estat social, que impedié invertir més en despeses judicials, com finalment, per tal de garantir i posar solució a la incapacitat del sistema judicial, el qual no garantia una justícia per a tothom. La recerca d'aquestes solucions alternatives per atendre a la situació és protagonitzat per el moviment anglosaxó denominat *moviment de lliure accés a la justícia* i en el moviment filosòfic *Critical legal studies*⁴.

Els ADR es defineixen com a "*mecanismes que intenten resoldre disputes, principalment al marge dels tribunals, mitjançant medis no judicials*"⁵. El tret característic comú en tots els mecanismes de resolució alternativa de conflictes serà la participació i el protagonisme de les parts que pretendran donar, per tal de posar fi al conflicte i serà segons el grau d'aquesta participació que es distingiran i classificaran les tècniques. Concretament cal parlar no únicament de la mediació, sinó també de la negociació, la conciliació i l'arbitratge.

Tal i com ja he indicat, el fenomen de l'ADR i el seu abast és a nivell mundial i al continent europeu va agafar pes amb impuls oficial a partir de la Recomanació R (86) 12, de 1986, del Consell de Ministres als Estats membres de la CCEE; on es reconeixia expressament que la sobrecarrega dels tribunals podia afectar als drets dels justiciables i es recomanava que es fomentés la implementació de vies alternatives. També cal destacar el Llibre Verd sobre modalitats alternatives a la solució de conflictes en matèria civil i mercantil de l'any 2002 i el

⁴ Barona Vilar, S. *Solución extrajudicial de conflictos " Alternativ dispute resolution " (ADR) y Derecho procesal*. València : Editorial Tirant lo Blanch, (pàg.49), 1999.

⁵ Cappelletti, M. *Alternative Dispute Resolution Processes Within The Framework of the World-Wide Access-to-Justice Movement*", *The Modern Law Review*, Vol.56, núm.3

Codi de Conducta de mediadors, adoptat a l'octubre de 2004 per la Comissió i sotmès al Parlament i al Consell Europeu com a Directiva marc sobre la mediació.

Maria Eugènia Alegret Burgués a la publicació de “*La situació actual de la mediació a la U.E, a Espanya i a Catalunya*” Comunicació a la sessió de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya de 28 de gener de 2014, dibuixa un aparat on exposa la situació actual de la mediació. D'aquí en podem extreure que la Comissió considera que fomentar l'ús de la mediació i altres modalitats alternatives de conflictes facilita la resolució, ja que ajuda a evitar els problemes, el temps i el cost que va implícit als litigis davant dels tribunals de justícia i serveix als ciutadans com a via real de garantir els seus drets legals⁶.

Com ja s'ha desenvolupat en l'apartat del marc normatiu, al 2004 es va articular la proposta de Directiva 22/10/2004 i després d'aquesta es va articular la Directiva 2008/52/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2008 on es regulaven certs aspectes de la mediació en assumptes civils i mercantils. La Unió Europea va donar valor propi a la mediació com a mitjà de resolució de conflictes i va suposar un pas qualitatiu. La Directiva distingeix la mediació entre la voluntària, la convencional i la intrajudicial, que aquesta última és la que ha estat ordenada o suggerida per l'òrgan jurisdiccional, interposada la reclamació. Finalment la modalitat legal obligatòria, la qual fa referència a quan la legislació la imposa amb caràcter necessari abans del recurs a l'òrgan jurisdiccional.

La mediació està en constant progrés i en auge i és que com a sistema alternatiu o complementari de resolució de conflictes té una gran importància entre la societat i té un llarg camí per recórrer i per perfilar i perfeccionar les seves característiques, i si és ben cert que s'han proporcionat els instruments jurídics necessaris per a la seva efectivitat, però ara falta la implicació de tots els operadors i recursos jurídics en el seu desenvolupament per tal que pugui adquirir més protagonisme i es deixi de concebre com a sistema alternatiu de resolució de conflictes i mica en mica s'incorpori entre la societat com a la via inicial per fer front a la solució de conflictes, aconseguint prèviament que els protagonistes implicats en el conflicte es sentin part no només de la situació conflictiva, sinó també parts i protagonistes de la solució d'aquest, sentint que tenen poder de decisió sobre ells mateixos.

⁶ Alegret Burgués, M.E. *La situación actual de la mediación a la UE, a España i a Catalunya*. Comunicació a la sessió de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya de 28 de gener de 2014. (Pàg.9)

2.2 Marc normatiu: Directiva Unió Europea, marc normatiu estatal

L'ampli ventall de legislació en relació al sistema de mediació de la que disposem es diferencia per l'àmbit material que regula cada conjunt legislatiu, i és que es distingeixen tres classes de legislació : les que regulen la matèria exclusivament familiar ; les que l'estenen a tota la matèria civil i les que abracen qualsevol àmbit : civil, penal, social o contenciós administratiu.

Primerament cal atendre a la legislació en matèria de mediació a nivell Europeu, i és que el llarg transcurs de temps que hi va haver per a la incorporació a l'ordenament jurídic espanyol de la Directiva 2008/52/CE, que va finalitzar el 21 de maig de 2011, va justificar el recurs al Reial Decret- Llei, com a norma adequada per efectuar aquesta necessària adaptació de la disposició al nostre dret, que va suposar el retràs en el compliment de l'obligació amb les conseqüències negatives que comporta per els ciutadans i per l'Estat per el risc de ser sancionat per part de les institucions de la Unió Europea.

El (4) considerant de la Directiva fa remissió a la publicació del Llibre Verd sobre les modalitats alternatives de solució de conflictes en l'àmbit del dret civil i mercantil del 2002, aquest Llibre feia un balanç de la situació imperant respecte els mètodes de solució de conflictes a la Unió Europea i a més a més, va iniciar una ampla consulta amb els Estats membres i les parts interessades sobre possibles mesures per promoure l'ús de la mediació. En el següent considerant es contempla l'objectiu que té la Unió Europea d'assegurar un millor accés a la justícia per part dels seus ciutadans, encaminat a establir un espai de llibertat, seguretat i justícia, que comporta l'accés a mètodes tant judicials com extrajudicials de resolució de conflictes.

En el seu vuitè considerant, deixa clar que les disposicions de la Directiva només fan referència als procediments de mediació en litigis transfronterers, tot i que no impedeix que els Estats membres apliquin aquestes disposicions també en els procediments de mediació de caràcter nacional.

La Directiva 2008/52/CE del Parlament Europeu i del Consell de 21 de maig de 2008 sobre certs aspectes de la mediació en assumptes civils i mercantils s'estructura en 30 considerants i en catorze articles.

La primera norma estatal de la que disposem sobre mediació data del 2005, i és la Llei 15/2005, de 8 de juliol, per la qual es modifica el Codi Civil i la Llei d'Enjudiciament Civil (LEC) 1/2000 en matèria de separació i divorci. Aquesta modificació afavoreix la suspensió del procediment per intentar la mediació, i reforma en aquest sentit l'article 770 de la LEC sempre sota petició de

les parts i l'article 777 amb la possibilitat d'adjuntar en els procediments de mutu acord l'acord final assolit en el procediment de mediació familiar.

Abans d'entrar a fer un estudi a fons del marc normatiu estatal i la seva evolució, cal anunciar que una de les funcions de l'Estat de Dret és la de garantir la tutela judicial dels drets dels ciutadans i aquesta funció implica el repte de la implantació d'una justícia de qualitat i capaç de resoldre el conjunt de conflictes que sorgeixen a una societat moderna i complexa. Per a fer front a aquests conflictes, des de la dècada dels anys setanta del segle passat, s'han anat desenvolupant i introduint tècniques alternatives a la resolució dels conflictes i una d'aquestes és la tècnica o sistema alternatiu de resolució de conflictes mitjançant la mediació.

No va ser fins l'aprovació del Reial Decret Llei 5/2012 que l'Estat espanyol va disposar d'una ordenació general de la mediació aplicable als diversos assumptes civils i mercantils, al temps que assegurava una connexió amb la jurisdicció ordinària, fent efectiu el primer dels eixos de la mediació, que és la desjudicialització de determinats assumptes, que poden tenir una solució més adaptada a les necessitats i interessos de les parts en conflicte que la que podria derivar-se de la previsió legal.

La Llei 5/2012 de 6 de juliol incorpora al dret espanyol la Directiva 2008/52/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2008, sobre certs aspectes de la mediació en assumptes civils i mercantils. Com ja s'ha exposat anteriorment, la Directiva es limita a establir unes normes mínimes per als Estats membres, els quals hauran de desenvolupar amb les seves normes internes corresponents, per fomentar la mediació en els litigis transfronterers en assumptes civils i mercantils.

A nivell estatal, el Ministeri de Justícia va elaborar el Pla Estratègic de Modernització de la justícia 2009-2011, on preveia la inclusió d'una sèrie de mesures organitzatives i legislatives per al progressiu establiment de procediments i sistemes de resolució de conflictes alternatius a la via judicial ordinària, citant expressament la mediació, la conciliació i l'arbitratge. *L'objectiu principal d'aquest Pla estratègic i el seu contingut, va ser la intensió de descongestionar els tribunals de justícia, aconseguint que el recurs dels tribunals fos com a "ultima ratio".*⁷

La Llei 5/2012, de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils es promulga a l'empara de la competència exclusiva de l'Estat en matèria de legislació mercantil, processal i civil, establerta a l'article 149.1.6a i 8a de la Constitució Espanyola.

⁷ Alegret Burgués, M.A. *La situación actual de la mediación a la U.E, a España i a Catalunya*. Comunicació a la sessió de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya de 28 de gener de 2014.

Aquesta disposició normativa s'articula en 5 títols i en una sèrie de disposicions finals necessàries per encaixar la mediació en els procediments judicials. En el primer d'ells es regula l'àmbit material i espacial de la norma, l'aplicació dels conflictes transfronterers, els efectes de la mediació sobre els terminis de prescripció i caducitat com també les institucions de mediació.

En el títol II s'enumeren els principis informadors de la mediació i les regles o directrius que han de guiar l'actuació de les parts en la mediació, com són la bona fe i el respecte mutu, així com el deure de col·laboració i suport al mediador. En el títol III és a on es troba regulat l'estatut mínim del mediador amb la determinació dels requisits que han de complir i els principis de la seva actuació, que aquests anirien en concordança amb el model del Codi de conducta europeu per a mediadors, del qual es disposa a la Directiva anteriorment mencionada. La formació concreta del mediador es regula al Reglament 980/2013, de 13 de desembre.

El títol IV es regula el procediment de mediació, el qual està caracteritzat per a ser senzill i flexible i estableix els requisits imprescindibles per a donar validesa a l'acord a què les parts pugin arribar, tenint en compte que arribar a un acord no és una cosa obligatòria. Aquest últim es regula a l'article 23, a més exposa que tindrà caràcter vinculant i les parts podran instar que s'elevi com a document públic per tal de configurar l'acord com a títol executiu, com també recorda la llei que contra el que s'hagi convingut a l'acord de mediació només pot exercitar-se l'acció de nul·litat per les causes que invaliden els contractes.

En el títol V s'estableix el procediment d'execució dels acords, ajustant-se a les previsions que ja existeixen en el dret espanyol. Finalment, les disposicions finals cohonesten la regulació amb l'encaix de la mediació amb els procediments judicials.

D'altra banda es duen a terme una sèrie de modificacions de caràcter processal que faciliten l'aplicació de la mediació dins del procés civil. Aquestes són les següents :

- Es regula la facultat de les parts per disposar de l'objecte del judici i sotmetre's a mediació, així com la possibilitat que sigui el jutge qui convidi a les parts a arribar a un acord i sigui des dels tribunals on es proposi i presenti la possibilitat de recórrer a la mediació.
- Es preveu la declinatòria com a solució enfront de l'incompliment de pactes de submissió a mediació o enfront de la presentació d'una demanda si aquesta està en curs.
- Les modificacions de la LEC contempnen la inclusió de l'acord de mediació dins dels títols que donen dret al despatx de l'execució.
- Es modifiquen els articles 39 i 63 de la Llei d'Enjudiciament Civil per establir que el demandat pot denunciar mitjançant una declinatòria la falta de competència

internacional o la falta de jurisdicció quan l'assumpte pertanyi a un altre ordre jurisdiccional o a causa d'haver-se sotmès la controvèrsia a arbitratge o mediació.

Finalment, cal fer esmena també del Reglament 980/2013, de 13 de desembre per el que es desenvolupen determinats aspectes de la Llei 5/2012, de mediació en assumptes civils i mercantils. Els aspectes que es desenvolupen en aquest Reglament són quatre : la formació del mediador ; la seva publicitat a través del Registre depenent del Ministeri de Justícia ; l'assegurament de la seva responsabilitat i la promoció d'un procediment simplificat de mediació per mitjans electrònics.

En relació al darrer dels aspectes desenvolupats i regulats al Reglament 980/2013, de 13 de desembre, en el seu capítol V a l'article 24.2 de la Llei s'introdueix la pràctica de mediació a través de mitjans electrònics pels casos de reclamació de quantitat que no excedeixin de 600 euros: *"se desarrollará preferentemente por el procedimiento simplificado la mediación por medios electrónicos que consista en una reclamación de cantidad que no exceda de 600 euros o de otro interés cuya cuantía no supere esa cantidad, salvo que el empleo de éstos no sea posible para alguna de las partes o cuando éstas acuerden un procedimiento distinto y siempre que las pretensiones de las partes no se refieran a argumentos de confrontación de derecho."*

El principi rector d'aquesta darrera situació serà l'agilitat, la seva durada no excedirà d'un mes i s'iniciarà amb la major brevetat possible en el termini màxim de dos dies des de la recepció de la sol·licitud. El procediment simplificat de mediació per mitjans electrònics permet passar d'una tramitació presencial a una altra d'electrònica i al contrari, atenent a les necessitats de les parts.

2.3 Àmbit d'aplicació ; principis ; mediador ; fases del procediment de mediació civil

- ÀMBIT D'APLICACIÓ

Pel que fa a l'àmbit d'aplicació de la mediació com a sistema de resolució de conflictes, el qual és aplicable a diversos assumptes civils i mercantils tal i com indica la llei 5/2012, de 6 de juliol, amb la seva pràctica assegura la connexió amb la jurisdicció ordinària. L'àmbit d'aplicació es troba regulat a l'article 2 de la Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils i aquest precepte es troba en el títol I de la llei anomenat com a "disposicions generals", on es regula l'àmbit material i espacial de la norma així com la seva aplicació en els conflictes transfronterers.

Així doncs, l'àmbit d'aplicació de la mediació en assumptes civils o mercantils, inclosos els conflictes transfronterers, seran els assumptes relatius a la matèria sempre i quan no afectin a drets i obligacions que no siguin disponibles per les parts en virtut de la legislació aplicable.

A més, en perjudici de pacte exprés o tàcit a aquesta llei, la llei serà aplicable quan almenys, una de les parts tingui el seu domicili a Espanya i la mediació es porti a terme dins de territori espanyol.

Queden exclosos com a àmbit d'aplicació de la llei i per tant, com a àmbit d'aplicació de la mediació com a sistema de resolució de conflictes :

- a) La mediació penal
- b) La mediació amb les administracions públiques
- c) La mediació laboral
- d) La mediació en matèria de consum

- PRINCIPIS DE LA MEDIACIÓ CIVIL

En relació als principis que regeixen i emanen la mediació, haurem d'extreure el text del títol III de la mateixa llei de mediació en assumptes civils i mercantils, els principis es classifiquen entre aquells que es troben inherents en la mediació, i els que regeixen l'actuació del mediador.

Pel que fa als primers, trobem el principi de voluntarietat i lliure disposició, aquest es troba desenvolupat a l'article 6 de la llei i fa referència al caràcter que té el sistema, el qual és voluntari i això significa que les parts es sotmetran al procés un cop presa la decisió a recorre-hi de manera lliure. Sí és cert que tal i com indica l'apartat segon del mateix article, quan existeixi

un pacte per escrit on consti el compromís de sotmetre's a mediació per part de les parts, en cas de controvèrsies sorgides o que pugin sorgir, s'haurà d'intentar recórrer a la mediació tal i com ha estat pactat de bona fe, abans de recórrer a la jurisdicció o a una altre solució extrajudicial. La voluntarietat no únicament s'entendrà en l'inici de la mediació sinó també en la finalització d'aquesta, ja que ningú està obligat a mantenir-se en el procediment de mediació ni a concloure un acord.

La igualtat de les parts es troba regulat a l'article 7 dins del mateix títol II de la Llei, i és que en el procediment de mediació es garantirà que les parts intervinguin amb plena igualtat d'oportunitats, mantenint l'equilibri entre les seves posicions i el respecte pels punts de vista expressats per a cada una i és aquí a on es pot vincular el principi d'imparcialitat regulat en el mateix article i el de neutralitat regulat en el següent, els quals fan referència en l'actuació del mediador, aquesta seria la segona categoria o classificació de principis en la mediació, fent referència en l'actitud del mediador. Aquest últim no podrà actuar en perjudici o interès per qualsevol de les parts, entenent que al llarg de la mediació es desenvoluparà de forma que permetrà a les parts en conflicte, aconseguir per elles mateixes un acord de mediació.

El principi de confidencialitat regulat a l'article 9 fa referència no únicament en l'actuació de les parts en la mediació, sinó també en l'actuació del mediador en el propi procediment com també en el caràcter en sí de la mediació. El procediment de mediació i la documentació utilitzada al llarg d'aquest és confidencial, malgrat existeixi la possibilitat d'exonar-se del principi de confidencialitat de forma prèvia a l'inici de la mediació. L'obligació de confidencialitat per part del mediador queda protegit per el secret professional, a les institucions de mediació i a les parts intervinents de manera que no podran revelar la informació que es pugui obtenir derivada del procediment, que al mateix temps això comporta que ni els mediadors ni les persones que participen en el procediment estiguin obligats a declarar o aportar aquesta documentació i/o informació en un procediment judicial o en un arbitratge relacionat amb el procediment de mediació, si es porta a terme aquest incompliment del deure de confidencialitat, es generarà responsabilitat en els termes previstos en l'ordenament jurídic. Davant d'aquesta prohibició hi haurà unes excepcions:

- Quan les parts de manera expressa i per escrit es dispensen del deure de confidencialitat, amb lo qual s'exonerin del principi.
- Quan, mitjançant resolució judicial motivada, sigui sol·licitada per els jutges de l'ordre jurisdiccional penal.

Finalment, el darrer grup de principis són aquells que es troben presidits en l'actuació de les pròpies parts protagonistes del procediment de mediació. Les parts actuaran entre sí conforme els principis de lleialtat, bona fe i respecte mutu.

A més, durant el temps en que es desenvolupi la mediació, les parts no podran exercitar contra les altres cap acció judicial o extrajudicial en relació a l'objecte pel qual es porta a terme la mediació, amb excepció de la sol·licitud de les mesures cautelars o altre mesures urgents imprescindibles per evitar la pèrdua irreversible e béns i drets.

Les parts a part d'actuar entre elles de bona fe i amb respecte mutu, hauran de prestar-se amb actitud col·laboradora i amb recolzament permanent en l'actuació del mediador.

- EL MEDIADOR

L'estatut del mediador est roba regulat a la mateixa llei 5/2012, de 6 de juliol, des de l'article 11 fins a l'article 14, els quals es troben en el títol III. Més endavant, concretament en l'apartat de mediació familiar, faré una explicació detallada de l'estatut del mediador així com també de la formació que aquest ha de tenir i de tot l'atenció que s'ha dedicat els darrers anys a consolidar els criteris intentant unificar a nivell europeu, la formació específica d'aquest professional.

La Llei de mediació en assumptes civils i mercantils exposa les condicions per exercir de mediador, així com la qualitat i autoregulació de la mediació, l'actuació del mediador i la seva responsabilitat.

El mediador sempre serà una persona física o persona jurídica, que en cas de persona natural s'haurà de trobar en ple exercici dels seus drets civils s'haurà d'atendre a la legislació per tal que aquesta no li impedeixi portar a terme l'exercici de mediació en raó de la seva professió i en cas de persones jurídiques, aquestes hauran de designar a una persona natural per tal que porti a terme l'exercici de la mediació i que compleixi amb els requisits anteriorment explicats, gaudir plenament dels seus drets civils.

El mateix article 11 de la Llei 5/2012, de 6 de juliol fa menció a la formació que ha de tenir el mediador, i és que aquest ha de tenir possessió de títol oficial universitari o de formació professional superior com també tenir formació específica per exercir la professió, que aquesta s'obtindrà mitjançant la realització d'un o varis cursos homologats (que més endavant desenvoluparé i pararé atenció al tema), que tal i com es pot constatar al següent precepte, el Ministeri de Justícia i les Administracions públiques competents en col·laboració amb les institucions de mediació, seran qui fomentaran i requeriran la formació adequada inicial i continuada d'aquests professionals, com també dissenyaran els codis de conducta voluntaris.

La praxis del mediador anirà en concordança amb els principis que explicats anteriorment, que suposarà que la seva actuació faciliti la comunicació entre les parts així com proporcionar la informació i assessorament suficient a les mateixes, i presentarà una conducta activa per tal d'aconseguir l'apropament entre elles.

El mediador podrà renunciar i abandonar la seva intervenció com a mediador en el procediment però quan es doni aquesta situació, sempre tindrà l'obligació d'entregar un acta a les parts en la que consti la seva renúncia, i tot i poder renunciar i abandonar, no ho podrà fer quan succeeixin circumstàncies que afectin a la seva imparcialitat i és per això que abans de començar amb la seva tasca, continuar i al llarg de tot el procediment en sí, haurà de revelar qualsevol circumstància que pugui afectar al "principi de imparcialitat" en la seva actuació per tal d'evitar un possible conflicte, que podria ser fruit d'algun tipus de relació personal entre les parts i el professional, relació contractual o empresarial ; qualsevol interès directe o indirecte amb el resultat del procediment ; que el mediador o un membre de la seva empresa o organització, hagi actuat anteriorment a favor d'una o varies de les parts en qualsevol circumstància amb excepció de la mediació.

En relació a aquesta imparcialitat, el penúltim paràgraf de l'article 13 de la Llei exposa la possibilitat que tindrà el mediador davant d'aquesta situació, i és que si es dona alguna de les circumstàncies anteriorment explicades, el professional podrà continuar amb la seva actuació assegurant poder mediar amb total imparcialitat i sempre que les parts ho consentin i ho facin contar de forma expressa.

Els mediadors en la seva actuació tindran responsabilitat envers els danys i perjudicis que puguin causar en la seva intervenció, i és que haurà de subscriure's a una assegurança o garantia equivalent que cobreixi la responsabilitat civil derivada de la seva actuació en els conflictes en que ell intervingui, aquesta responsabilitat es contempla perquè és real i evident que en la seva actuació poden incórrer danys i perjudicis i el perjudicat tindrà acció directa contra el mediador i en el seu cas, contra la institució de mediació que correspongui amb independència de les accions de reemborsament que posteriorment es portin a terme. La responsabilitat de la institució de mediació derivarà de la designació del mediador o de l'incompliment de les obligacions que aquest hagi omès.

- LES FASES DE LA MEDIACIÓ CIVIL

El procediment de mediació ve desenvolupat al títol IV de la Llei 5/2012, de 6 de juliol. Aquest procediment serà desenvolupat amb més detall més endavant, quan faci referència concretament a la mediació familiar, objecte d'estudi i d'anàlisi del treball.

Pel que fa a la mediació en assumptes civils i mercantils, aquesta sempre s'inicia amb una sol·licitud d'inici, que aquesta es podrà donar :

- De comú acord entre les parts. Si es donés aquest cas, la sol·licitud inclourà la designació del mediador o la institució de mediació en la que es portarà a terme el procediment, així com l'acord sobre el lloc en el que es desenvoluparan les sessions i la llengua de les actuacions.
- Per una de les parts en compliment d'un pacte de submissió a mediació existent entre elles, ja sigui perquè amb anterioritat s'havia previst la possibilitat d'un possible conflicte futur i amb previsió a això les parts varen decidir pactar la futura resolució davant de la futura desavinença.

La sol·licitud d'inici es presentarà a les institucions de mediació o davant del mediador en el cas en que aquest hagi estat proposat per una de les parts o per les dues. A més, quan aquesta sol·licitud es realitzi de manera voluntària estan en curs un procés judicial, les parts de comú acord podran sol·licitar la seva suspensió de conformitat amb allò disposat a la legislació processal.

Un cop feta la sol·licitud i rebuda per la institució o mediador, aquest últim que podrà ser un o podrà haver pluralitat de mediadors al llarg del procediment, citaran a les parts per celebrar una sessió informativa on s'informarà a les parts sobre la seva formació, professió i experiència, explicarà les característiques de la mediació, el cost, organització del procediment i les conseqüències jurídiques de l'acord que es pugui arribar a aconseguir, el termini per firmar l'acte de la sessió constitutiva, i en cas de que el mediador presencies que la seva imparcialitat està en risc, aquest seria el moment en que hauria d'evidenciar-ho. Si una de les parts no assistís en aquesta sessió, s'entendria que desisteixen de la mediació sol·licitada.

Un cop finalitzada la sessió informativa, la següent fase seria la sessió constitutiva que seria el moment en que les parts expressaran el desig de portar a terme la mediació i deixaran constància de dades i aspectes com són la identificació d'elles mateixes ; la designació del mediador o de la institució de mediació ; l'objecte del conflicte ; el programa d'actuacions i duració màxima prevista per el desenvolupament del procediment sense perjudici de la seva possible modificació ; la informació del cost de la mediació o les bases per la seva determinació ; la declaració d'acceptació voluntària per les parts de la mediació i de que assumeixen les obligacions derivades d'ella i indicaran el lloc de celebració i la llengua amb la que s'emprarà la mediació. D'aquesta sessió s'aixecarà un acta on contaran tots els aspectes compartits per les parts.

El procediment de mediació s'intentarà que sigui breu i amb el mínim de sessions possibles. Serà el mediador qui citarà a les parts amb antelació necessària per celebrar cada sessió, el professional amb tots els seus coneixements i habilitats serà qui procurarà facilitar l'exposició de les posicions, la comunicació i l'agilitat en el procediment. Les parts podran reunir-se per separat (l'anomenat "caucus" amb el mediador i el professional comunicarà la trobada a l'altra part, per tal de respectar el principi de confidencialitat.

Un cop celebrades totes les sessions necessàries per obtenir uns resultats òptims en el procediment, la mediació viscuda podrà concloure amb acord o podrà finalitzar sense acord i un cop finalitzat el procediment es tornarà a cada part els documents que haguessin aportat i pel que fa als documents que no s'haguessin de tornar a les parts, el mediador o la institució custodiarà i conservarà aquests documents en format d'expedient, una vegada finalitzada la mediació, durant quatre mesos.

L'acta final determinarà la conclusió del procediment i reflectirà els acord aconseguits de forma clara i comprensible o la seva finalització per qualsevol altre causa. Aquesta acta estarà firmada per les parts i per el mediador o mediadors i s'entregarà un exemplar original a cada una de les parts.

Si el procediment de mediació i un cop celebrades totes les sessions s'obté un acord, aquest acord tal i com es regula a l'article 23 de la Llei 5/2012, de 6 de juliol, podrà versar sobre una part o sobre la totalitat de les matèries sotmeses a la mediació. En aquest acord hi contarà tota la informació que haurà compartit cada part sobre la identitat i domicili, lloc i data en que es subscriu, les obligacions que cada part assumeix, etc. s'haurà de firmar per les parts o pels seus representants i el mediador en el moment d'entregar una còpia a les parts, els hi informarà sobre el caràcter vinculant i també els informarà de que podran instar la seva elevació a escriptura pública a l'objecte de configurar el seu acord com a títol executiu i contra el conveni en l'acord de mediació únicament podrà exercitar-se l'acció de nul·litat per les causes que invaliden els contractes.

Aquest acord podrà ser elevat a escriptura publica per tal d'obtenir la naturalesa de títol executiu i seran les parts qui podran elevar dita escriptura presentant l'acord davant de notari acompanyat de còpia de les actes de la sessió constitutiva i final del procediment, sense la presència del mediador. El notari verificarà el compliment dels requisits exigits per llei ja sigui pel contingut de l'acord, el qual no podrà ser contrari a Dret. L'acord podrà ser executat a un altre Estat i en aquest cas l'acord haurà de complir amb els requisits exigits per els convenis internacionals en els que Espanya en forma part i respectant les normes de la Unió Europea. I finalment, si es tracta d'un acord obtingut en una mediació desenvolupada després d'iniciar un procés judicial,

les parts podran sol·licitar del tribunal la seva homologació d'acord amb allò disposat a la Llei d'Enjudiciament Civil.

Finalment cal fer esment en relació al cost de la mediació, el qual es quantificarà per sessions i si hi ha acord, l'acord tindrà un cost. Tot i així també hi ha mediació gratuïta, que aquesta serà per a les persones que són beneficiàries del dret a l'assistència jurídica gratuïta. La gratuïtat de la mediació s'estableix per a cada part per separat.

Les persones que no en són beneficiàries hauran d'abonar les tarifes establertes en els procediments de mediació familiar, que es seguiran uns criteris orientadors establerts pel Col·legi de Mediadors.

3. La mediació familiar

3.1. Marc normatiu de la mediació familiar a Catalunya

En l'àmbit autonòmic, concretament en el cas de Catalunya, disposem de la Llei 15/2009, de 22 de juliol de 2009, de mediació en l'àmbit de dret privat. Aquesta última succeeix a la Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar de Catalunya, que complia amb el compromís adquirit per el legislador a partir de la disposició final tercera de la Llei 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de Família. Aquest compromís representava la importància que tindria la introducció del procediment de la mediació en el tractament jurídic en les crisis familiars.

L'article 129 de l'Estatut d'autonomia atribueix a la Generalitat de Catalunya la competència exclusiva en matèria de dret civil, excepte en les matèries que l'article 149.1.8 de la Constitució concedeix únicament i en tot cas a l'Estat central com a competent en elles. La competència que té la Generalitat de Catalunya en matèria de dret civil inclou la determinació dels sistema de fonts del dret civil de Catalunya. Així mateix, l'article 130 de l'Estatut atribueix a la Generalitat la competència per a dictar les normes processals específiques que derivin de les particularitats del dret substantiu de Catalunya.

Catalunya va ser la primera comunitat autònoma a legislar sobre mediació familiar amb la Llei 1/2001, de 15 de març, de mediació familiar, derogada per la Llei integral de mediació en l'àmbit del dret privat 15/2009, de 22 de juliol.

La Llei 1/2001 va complir amb allò disposat a la Recomanació (1998) 1, del Comitè de Ministres del Consell d'Europa, que postulava l'instrument de la mediació per a facilitar la solució pacífica dels conflictes familiars. Així doncs, aquesta primera llei del 2001 va ser pionera i va suposar una innovació important en l'àmbit del dret de família, ja que en el moment de l'aprovació de la llei, la pràctica generalitzada de la mediació no existia a la resta d'Espanya i això va suposar que Catalunya passés a ser el model a seguir per la resta de comunitats autònomes, que successivament varen aprovar normes específiques en relació a la mediació en l'àmbit civil, així com en dret de família per a l'aplicació en la seva comunitat.

Tot i així, amb la Llei del 2001 es va veure amb la necessitat de dur a terme una modificació o actualització i els motius que van portar a la modificació van ser varis, però la pròpia llei ho resumeix amb tres factors. El primer d'ells va ser l'experiència obtinguda amb la implementació efectiva del sistema ; el segon va ser degut a la publicació de la Recomanació del 2002, 10, del Comitè de Ministres del Consell d'Europa i el debat que va suscitar en l'àmbit de la Unió Europea a partir de la publicació al 2002 del Llibre Verd sobre les modalitats alternatives de

resolució de conflictes en l'àmbit del dret civil i mercantil. El tercer factor fa referència a la modificació de la Llei d'enjudiciament civil introduïda per la Llei de l'Estat 15/2005, de 8 de juliol, per la que es modifica el Codi Civil i la Llei d'enjudiciament civil en matèria de separació i divorci, que estableix específicament la mediació familiar en l'àmbit dels procediments de família.

En virtut de les novetats introduïdes amb la Directiva 2008/52/CE del Parlament Europeu i del Consell de la Unió Europea, de 21 de maig de 2008, sobre alguns aspectes de la mediació en assumptes civils i mercantils, la legislació nacional i autonòmica s'adapta a aquesta realitat i a les noves demandes de la societat amb el respecte que mereixen els programes que es desenvolupen des de les administracions locals, des de l'àmbit del departament competent en matèria d'acció social i ciutadania, des de l'Agència Catalana del Consum, des de les cambres de comerç i des de la pràctica de diverses professions.

Tret de la necessitat d'una regulació general de la mediació, també era necessari fixar amb detall els principis que garantissin el bon exercici de la mediació administrativa pel departament competent en matèria de dret civil i regular determinats instruments de suport, com ara el règim de la confidencialitat i l'especialització dels mediadors que s'ofereixen des dels registres de professionals habilitats pel Centre de Mediació de Dret Privat, adscrits al departament competent en matèria de dret civil, que ofereixen el servei als ciutadans que ho demanin.

La darrera Llei catalana 15/2009, de 22 de juliol, de mediació, respecte voluntàriament els continguts de la Llei 1/2001 i té com a objectius :

- Obrir l'abast de la mediació a determinats conflictes de l'àmbit civil caracteritzat per la necessitat de les parts de mantenir una relació viable en el futur;
- Esvair qualsevol dubte sobre l'abast dels conflictes familiars susceptibles de mediació;
- Introduir determinades millores sistemàtiques i tècniques.

La Llei catalana està estructurada en sis capítols, tres disposicions addicionals, tres disposicions transitòries, una disposició derogatòria i dues disposicions finals.

Mitjançant el seu preàmbul, la Llei preveu que determinats conflictes presents en l'àmbit de les organitzacions i comunitats que structuren i vertebrèn la societat no quedin fora de l'àmbit de la llei, ja que aquests han de tractar de corregir-se a través de les modalitats de mediació comunitària, social o ciutadana. Per aquest motiu tal i com he indicat, un dels objectius és el d'ampliar l'abast de la mediació a determinats conflictes civils i mercantils que han de resoldre's per la necessitat de les mateixes parts, que és la de mantenir una relació viable en el

futur, dissipar els dubtes sobre els conflictes familiars que poden ser objecte de mediació i introduir millores sistemàtiques i tècniques.

És així com desglossa les situacions concretes on es podrà mediar :

- En conflictes sorgits en l'àmbit de les associacions i fundacions.
- En conflictes en l'àmbit de la propietat horitzontal i en la vida ordinària de les urbanitzacions.
- Les diferències greus en l'àmbit de la convivència ciutadana o social, per evitar la iniciació de litigis judicials.
- Els conflictes derivats d'una diferent interpretació de la realitat per la coexistència de diferents cultures presents a Catalunya.
- Qualsevol altre conflicte privat en què les parts hagin de mantenir relacions personals en el futur.

Al mateix temps la llei catalana preveu la millora de la preparació tècnica del mediador i la seva especialització i recull els principis bàsics del sistema, que aquests són la voluntarietat, la imparcialitat, la neutralitat, la confidencialitat, el caràcter personalíssim i la bona fe.

A Catalunya no només disposem de la Llei de mediació en l'àmbit del dret de família 15/2009, del 22 de juliol sinó que també tenim a l'abast dues eines més, una d'elles és el Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya aprovat per Acord del Govern de la Generalitat de Catalunya el 22 de juliol del 2008, aquest és un instrument d'anàlisi de la mediació a Catalunya com també és una eina que ofereix elements i indicadors per a la consolidació de la institució a Catalunya.

La segona eina o element del que disposem a Catalunya per l'aplicació de la mediació és el Pla Nacional d'Impuls de la Mediació, eina de cohesió per resoldre els conflictes sense passar pel jutjat, aprovat pel Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. El pla està estructurat en sis objectius i diferents línies estratègiques de treball. Els principals objectius del Pla d'Impuls són:

- Promoure la col·laboració entre els diferents col·lectius;
- Afavorir un veritable canvi cultural a favor de la mediació;
- Fomentar la cohesió social a partir de mesures preventives de resolució de conflictes ;
- Equilibrar i incrementar el tant per cent de conflictes resolt a través de la mediació en relació amb els litigis judicials;
- Millorar la qualitat de les mediacions a través de la recerca i la innovació;

- Impulsar la gestió integral de la mediació a través de la seva implementació en els diferents àmbits privats i públics i millorar la qualitat de les mediacions.

El Pla va ser presentat pel conseller de Justícia, el passat 2015, per Germà Gordó per tal de complir amb l'objectiu de “*doblar el nombre d'expedients de mediació finalitzats*”, el pla està impulsat amb uns objectius a ser assolits al llarg dels dos propers anys. D'aquesta manera el Pla es centra en l'acció de Govern vetllant pels objectius a través de diferents línies estratègiques de treball, i suposant un “*veritable canvi cultural, que revertirà en més participació, més diàleg i més respecte*”⁸.

Per elaborar el pla amb l'objectiu d'assolir els continguts en els dos anys consecutius a la seva aprovació, el Govern va analitzar les línies bàsiques de treball per a l'execució de tal fi que aquestes eren : l'elaboració de plans específics per a la difusió de la mediació entre professionals i ciutadans ; impuls a la recerca, en col·laboració amb el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada i les Universitats Catalanes ; l'aclariment del rol de l'assessor legal en matèria de mediació ; l'anàlisi de l'Impuls normatiu ; l'ampliació dels col·lectius compromesos en la implementació de la mediació, i la potenciació de la derivació judicial.

Tanmateix es va anunciar que el 2014 es varen signar sis convenis amb diferents col·legis professionals per potenciar la mediació entre els seus professionals, sumant amb tots a 57 convenis de la xarxa d'informació i orientació a la mediació a Catalunya. L'objectiu és que tots els agents possibles donin suport al Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya en la tasca d'informació de la mediació i tramitació de les sol·licituds de mediació.

Un darrer objectiu que queda en mans del CMDPC és l'elaboració d'un pla de mediació integral entre l'Administració i els subjectes privats.

⁸ Villagrasa, C. (coord.), Dapena, J., Farré, S., Fernández, M., Guillamet, A., Munné, M., Panchón, C., Sendra, J., Vall, A.M., Villanueva, N., Viola, I., *La mediació, l'alternativa multidisciplinària a la resolució de conflictes*. Barcelona : Editorial Pòrtic, 2004.

3.2 Àmbit d'aplicació; principis; mediador; fases del procediment de mediació familiar

La mediació familiar com a mètode de resolució de conflictes mitjançant la intervenció d'un tercer expert que actuarà de forma imparcial a iniciativa de les parts o per indicació del jutge, ajudarà a les parts a assolir per elles mateixes un acord satisfactori per posar fi a la situació conflictiva, és una mesura de suport a les famílies que pretén evitar un procés judicial i que neix per la concurrència de diferents factors com són la crisi del sistema judicial tradicional, el qual ha demostrat una ineficàcia per resoldre els litigis familiars, que ha conduït en molts casos a l'empitjorament del conflicte interpersonal dels adults i el deteriorament en molts casos de les relacions patern- filials i nombrosos incompliments de les sentències.

La mediació en l'àmbit familiar pretén ser un procés de construcció i reconstrucció en molts casos, del vincle familiar sobre les bases de l'autonomia i de la responsabilitat de les parts protagonistes del conflicte, que amb el suport i ajuda d'un professional especialitzat en la matèria i actuant de forma imparcial, facilitarà la comunicació entre aquestes parts i els farà sentir membres i capaços amb les eines necessàries, per resoldre les seves desavinences i per tant, dur a terme aquesta autogestió del conflicte dins de l'àmbit privat familiar. La base amb la qual es construeix el procés que són l'autonomia i la responsabilitat, que estaran present en la mediació com a mitjà per a la resolució de conflictes i en el cas de la mediació familiar, serà important aquesta autonomia perquè en alguns casos, el conflicte dins del nucli familiar no serà només viscut per les parelles o matrimonis, sinó que qui a més a més es veurà repercutit directament seran els menors en el cas en que ni hagi, per lo qual serà important procurar per el benestar d'aquests ja que caldrà protegir-los perquè no es vulnerin els seus drets fonamentals com a conseqüència de veure's involucrats a un problema del seu entorn familiar.

Quan parlem de la mediació dins de l'àmbit familiar, partim de la voluntat d'evitar la judicialització de determinats conflictes sorgits entre el nucli més proper a l'individu, com és la família, aquesta voluntat no és únicament deguda a la finalitat d'agilitzar el treball dels tribunals de justícia, sinó que la voluntat és la de fer possible la recerca de solucions responsables, autogestionades i eficaces als conflictes que seran cercades per les pròpies parts implicades i per tal d'assegurar el compliment posterior dels acords, ja que la base fonamental girarà entorn de la preservació de la relació futura entre les parts.

La mediació familiar és una bona fórmula per concedir responsabilitat a les parts protagonistes, degut al treball que es porta a terme per aconseguir un canvi positiu en la relació i evita que algú pugui sentir-se perdedor en temes que afecten de manera tan íntima i directa a les persones, treballant també la seva autoestima i la valoració del seu comportament com a pare o mare en

cas de que hi hagi fills entre les parts, o com a membre i parella digne d'estimar i de ser estimat⁹.

El mediador que no jutjarà ni donarà la raó a ningú sinó que ajudarà a les parts a mantenir una comunicació adequada, així com a facilitar l'expressió de sentiments canalitzant la seva energia de forma positiva. L'objectiu de la mediació és fer protagonistes a les parts retornant en aquests la capacitat de decidir com a conseqüència del passat i futur comú.

A través de la mediació s'obindrà una minimització dels conflictes i dels efectes negatius que es donaran degut al trencament del vincle conjugal o afectiu entre els dos protagonistes

En la mediació familiar el professional mediador assistirà a la parella un cop aquests acceptin voluntàriament la seva intervenció. L'àmbit de la mediació familiar a Catalunya queda limitat als matrimonis i a les unions estables de parella com també a la família, aquest entès com un concepte ampli acord a la realitat actual i dins d'aquest nucli s'ampliarà als familiars que tinguin obligació d'aliments (parents directes i col·laterals de segon grau).

- ÀMBIT D'APLICACIÓ

L'àmbit o objecte de la mediació familiar es troba regulat al capítol I, en el primer apartat de l'article 2 de la Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat. Aquest contempla dinou situacions on pot sorgir el conflicte dins de l'àmbit familiar, els quals podran ser resolts mitjançant aquesta institució.

La mediació familiar comprèn de manera específica un seguit de situacions mediables :

Aquestes són les que fan referència a les matèries regulades pel Codi Civil de Catalunya que pel que fa a situacions de nul·litat matrimonial, separació o divorci hagin de ser acordades en el conveni regulador corresponent ; aspectes entorn els quals s'haurà d'arribar a acords entre parelles estables davant la fractura convivencial entre ells així com tot allò relatiu a la liquidació dels règims econòmics matrimonials ; elements de naturalesa dispositiva en matèria de filiació, adopció i acolliment i les situacions anòmales que sorgeixin entre aquests membres; conflictes sorgits de l'exercici de la potestat parental i règim, obligació d'aliments, així com en la forma d'exercici de la custòdia dels fills i al mateix temps conflictes en la comunicació i relació entre membres d'una família.

⁹ Villagrasa, C. (coord.), Dapena, J., Farré, S., Fernández, M., Guillemet, A., Munné, M., Panchón, C., Sendra, J., Vall, A.M., Villanueva, N., Viola, I., *La mediació, l'alternativa multidisciplinària a la resolució de conflictes*. Barcelona : Editorial Pòrtic, 2004.

També es contemplen els conflictes sorgits de la cura de les persones grans o dependents amb relació de parentesc; tots aquells conflictes que sorgeixin de matèries que siguin objecte d'acord pels interessats en les situacions de crisi familiars ; conflictes familiars entre ciutadans amb nacionalitat espanyola i altre nacionalitat però residents a l'estat espanyol així com qualsevol conflicte entre membres d'una nacionalitat que no sigui l'espanyola però residents a Espanya ; conflictes relatius als requeriments de cooperació internacional en matèria de dret de família ; tot allò relatiu a liquidació de béns en situació de comunitat entre membres d'una família i qüestions d'herència ; tot allò relatiu a conflictes sorgits de relacions convivències en situacions d'ajuda mútua i en situacions de persones grans o incapacitades.

Finalment, també contempla les situacions de conflicte derivades de les relacions en l'empresa familiar i qualsevol altre conflicte en l'àmbit del dret de la persona i de la família susceptible de ser plantejat judicialment, però sempre cal recordar que cal que es tracti d'un dret de naturalesa dispositiva.

- PRINCIPIS DE LA MEDIACIÓ FAMILIAR

Els principis de la mediació familiar es troben regulats al Capítol II de la Llei 15/2009 de 22 de juliol , de mediació en l'àmbit del dret privat des de l'article 5 i fins a l'article 9.

Tot i que al llarg dels 5 capítols es regulin cinc principis, el segon capítol del llibre *La mediació, l'alternativa multidisciplinària a la resolució dels conflictes elaborat per Carlos Villagrasa com a coordinador i amb la col·laboració de Josep Dapena, Sergi Farré, Marisa Fernández, Ansel Guillamet, Maria Munné, Carme Panchón, Joan Sendra, Anna Maria Vall, Núria Villanueva i Isabel Viola*, sota el títol de “ La mediació familiar : panorama legal a l'actualitat “ en l'apartat dels principis rectors de la mediació exposa que les característiques de la mediació familiar són, habitualment, tres : 1. La voluntarietat o autonomia privada ; 2. La imparcialitat o neutralitat del mediador ; 3. La confidencialitat o el secret de tota la informació que es tracti.

Així podem dir que la diferència que rau entre l'estudi realitzat pels professionals anteriorment mencionats i la llei que regula la mediació en l'àmbit de dret privat, és que el Capítol II de la llei introdueix a l'article 8 el principi del caràcter personalíssim que té la mediació, que suposa que a la mediació tant les parts com la persona mediadora han d'assistir personalment a les reunions sense que es puguin fer valdre de representants o intermediaris, tot i que sí és cert que en situacions determinades es podrà dur a terme la mediació a través de mitjans tècnics que facilitaran la comunicació entre les parts.

Finalment, el darrer principi introduït per la mateixa llei de mediació en l'àmbit del dret privat és el principi de la bona fe, el qual haurà d'imperar per part de les parts com també de la persona mediadora, que hauran d'actuar d'acord amb les exigències de la bona fe.

- EL MEDIADOR

La figura del mediador és la mateixa a tot arreu així com també la seva tasca, però el què no és igual a tot arreu és “qui pot ser mediador familiar”. Pel que fa a Catalunya en virtut de la legislació catalana, podran ser mediadors familiars els advocats, psicòlegs, treballadors socials, educadors socials o pedagogs que estiguin col·legiats en el respectiu col·legi de professionals i que acreditin determinades condicions formatives i experiència pràctica assenyalades al Reglament.

La condició indispensable i comuna en vàries comunitats autònomes és la d'estar inscrits com a mediadors en el registre de persones mediadores, aquest requisit serà fonamental per poder exercir l'activitat.

Catalunya va ser la primera comunitat autònoma en establir les condicions d'accés :

- En relació a l'experiència fixa un període de tres anys d'exercici professional , que aquests estaran dins dels cinc anys anteriors al moment de la inscripció.
- En relació a la formació, els professionals de la mediació hauran de realitzar un curs de durada mínima de 200 hores, que inclogui coneixements jurídics, econòmics, psicosocials, tècnics de mediació en general i mediació familiar en particular. Aquesta formació serà impartida als col·legis professionals com també pels centres universitaris o centres de formació homologats.

L'article 3 de la Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat regula qui són *les persones mediadores, i aquestes seran les persones físiques que tinguin un títol universitari oficial i que acreditin una formació i una capacitat específiques en mediació, degudament actualitzades d'acord amb els requisits establerts per reglament. En l'apartat 2 del mateix precepte, contempla la possibilitat de que el mediador pot comptar amb la col·laboració de tècnics, perquè intervinguin com a experts, i amb la participació de co-mediadors, especialment en les mediacions entre més de dues parts*¹⁰.

El professional de la mediació en la seva praxis en el procés, estarà sotmès a l'acatament d'un codi deontològic que marcarà els seus deures, aquests seran els següents :

¹⁰ Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat.

- 1) Estimular que les parts trobin la solució al seu conflicte.
- 2) Vetllar per l'equilibri en el pacte.
- 3) Garantir l'interès superior dels fills menors o discapacitats.
- 4) Ser imparcial
- 5) Rebutjar les mediacions incompatibles amb els seus interessos personals o professionals.
- 6) No exercir altres activitats professionals diferents de la mediació amb les parts.
- 7) Mantenir el secret professional, llevat que hi hagi riscos per a la vida o la integritat personal.
- 8) No percebre retribucions per a la derivació de les parts a altres professionals.
- 9) No percebre diners de les parts que tinguin reconegut el dret de gratuïtat.
- 10) Acceptar les normes del Centre de Mediació Familiar sobre tramitació d'expedients.

Si el professional incomplís els deures, aquest incompliment donaria lloc a una sanció que depenent de la gravetat de la infracció podria anar des d'una amonestació per escrit incorporada a l'expedient del registre de mediadors, fins a la baixa definitiva del registre en els casos més greus.

La pròpia llei catalana en el seu capítol V regula el règim sancionador i a l'article 30 enumera els actes constitutius d'infracció així com en el següent precepte tipifica les infraccions des de lleu; greus; molt greus i seguidament a l'article 32 disposa les sancions que s'imposaran segons el tipus d'infracció de la qual es tracti.

- **LES FASES DE LA MEDIACIÓ FAMILIAR**

Les fases i el desenvolupament de la mediació familiar a Catalunya es troba regulat al capítol III de la Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat. El contingut d'aquest capítol és d'aplicació a les mediacions familiars en matèria de dret civil desenvolupades per professionals mediadors designats per l'òrgan de mediació del departament competent en matèria de dret civil, com també per les mediacions familiars en altres matèries de dret civil desenvolupades pels mediadors designats per les entitats signants de convenis amb el departament competent en matèria de dret civil, si així ho estableix el mateix conveni.

La mediació familiar es caracteritza pel principi de voluntarietat i aquest s'entén des dels inicis de la mediació, ja que aquesta es pot iniciar per voluntat de les parts o per indicació judicial. La mediació s'iniciarà amb una sol·licitud que si es presenta per una sola part, caldrà notificar a l'altra part la possibilitat d'acceptar el procés de mediació en el termini de vint dies i en cas de silenci, el reglament de la llei catalana interpreta que hi ha un rebuig de la mediació.

El procés de mediació un cop presentada la sol·licitud, està encapçalat per una sessió informativa, que cal puntualitzar que quan es dona el cas en que el procés judicial que avarca el conflicte en matèria civil objecte de mediació ja s'ha iniciat, en aquest cas serà l'autoritat judicial qui posarà en coneixement de les parts l'assistència a una sessió informativa sobre la mediació si considera que les circumstàncies del cas ho fan aconsellable i l'òrgan públic corresponent facilitarà la informació que tal i com exposa l'article 11 de la Llei, en aquesta sessió informativa prèvia les parts implicades estaran assessorades sobre el què representa la mediació, tot el què ho configura com són els principis i les seves característiques, els avantatges que comporta i el seu valor. Serà a partir d'aquesta informació que les parts decidiran si opten o no per a tirar endavant amb l'alternativa per posar fi al conflicte al qual es veuen immersos.

Si posteriorment a la celebració d'aquesta sessió informativa les parts decideixen iniciar la mediació, podran elles mateixes designar de comú acord la persona mediadora entre les inscrites en el Registre general del Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya i si no es dona aquesta decisió per comú acord, hauran d'acceptar la designació que realitzi l'organisme responsable.

Si en cas contrari accedissin a la mediació privada, aquesta fase de selecció del mediador no hi seria sinó que directament hi hauria el contacte amb el professional.

A més de designar a la persona mediadora, hauran d'acceptar les disposicions i les tarifes de la mediació que es facilitaran prèviament a l'inici del procés, tret dels casos en que es doni el dret a la gratuïtat.

La mediació es pot dur a terme abans d'iniciar el procés judicial i ja existents els conflictes de convivència o discrepàncies, com també es pot dur a terme quan el procés judicial està pendent o iniciat, i serà en qualsevol de les instàncies i els recursos; en execució de sentència o en la modificació de les mesures establertes per una resolució judicial ferma, que es podrà recórrer a la resolució del conflicte mitjançant la tècnica de mediació, sempre respectant la legislació processal en relació a la matèria.

Però prèviament, quan s'inicia la mediació, cal conèixer que la mediació es pot iniciar a petició de les parts de comú acord com ja he esmentat, ja sigui per iniciativa pròpia o a instàncies de l'autoritat judicial o per derivació dels jutjats de pau, professionals col·legiats o dels serveis públics de diversos àmbits però també pot iniciar-se únicament a petició d'una de les parts i l'altra o altres manifesten l'acceptació, en el termini de vint dies des que han estat informades.

En relació a l'inici de la mediació i pel que fa a la sol·licitud d'inici, les mediacions familiars dutes a terme a Catalunya seguiran allò regulat al títol IV de la Llei 5/2012, de 6 de juliol de mediació en assumptes civils i mercantils, de la qual en podem extreure que totes les mediacions en els assumptes mencionats, s'iniciaran amb la sol·licitud d'inici i posteriorment es celebrarà la sessió informativa ja explicada.

L'article 15 de la Llei Catalana contempla la reunió inicial que es celebrarà entre el mediador i les parts implicades, que seran convocades pel professional que haurà estat escollit un cop feta la sessió informativa, i serà qui els hi explicarà el procediment, els principis, l'abast i l'opció que tindran les parts en tot moment de donar per acabada la mediació.

En aquesta reunió inicial la missió del mediador també serà plantejar entre tots i acordar les qüestions que es posaran en joc en el procés i els guiarà per tal que les parts realitzin una planificació del desenvolupament de les sessions que seran necessàries pel cas concret. A més el professional en tot moment posarà en coneixement de les parts que si aquestes ho consideren, podran rebre assessorament jurídic durant la mediació ja que *“ la mediació no és una alternativa de l'activitat judicial, sinó un complement, i no exclou la intervenció lletrada, no només durant la mediació – si les parts ho creuen convenient- ”*¹¹; i la necessitat de la intervenció d'un advocat designat lliurement per tal de redactar el conveni o el document jurídic escaient, del resultat del procés de mediació. D'aquesta reunió inicial entre les parts i el mediador se'n realitzarà una acta inicial de mediació que serà signat per les parts i en rebran un exemplar, on s'hi farà constar la data, la voluntarietat de la participació de les parts i l'acceptació dels deures de confidencialitat, l'objecte i l'abast de la mediació així com la previsió del nombre de sessions que es duran a terme per aconseguir els objectius.

L'article 17 de la Llei preveu la durada de la mediació, que aquesta dependrà de la naturalesa i complexitat del conflicte, però no podrà excedir dels seixanta dies hàbils a comptar des del dia de la reunió inicial tot i que es podrà realitzar una pròrroga fins a un màxim de trenta dies hàbils més si així es considera en funció de la seva dificultat o pel nombre de persones implicades. En aquest cas, caldrà una petició motivada de la persona medidora i de les parts, l'òrgan o l'entitat competent.

En el reglament de la Llei catalana (DECRET 135/2012, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 15/2009, del 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat, Decret dictat per desplegar la Llei 15/2009, del 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat) es

¹¹ Villagrasa, C. (coord.), Dapena, J., Farré, S., Fernández, M., Guillamet, A., Munné, M., Panchón, C., Sendra, J., Vall, A.M., Villanueva, N., Viola, I., *La mediació, l'alternativa multidisciplinària a la resolució de conflictes*. Barcelona : Editorial Pòrtic, 2004.

distingeix entre la mediació total i la mediació parcial. La mediació total serà aquella en que el nombre màxim de sessions a celebrar serà de sis i en la parcial serà de tres sessions. Les sessions tindran una durada de noranta minuts.

Un cop celebrades totes les sessions, el procés de mediació finalitzarà amb una acta final on hi contaràn els acords assolits en cas en que aquests hagin sigut possibles i si no ha sigut possible, caldrà estendre una acta en què tan sols es faci constar dita impossibilitat. Aquesta acta serà signada per les parts i mediador i en rebran un exemplar que si s'escau, traslladaran als advocats respectius.

Quan la mediació s'hagi iniciat per indicació de l'autoritat judicial, la persona mediadora haurà de comunicar a la mateixa autoritat judicial en el termini de cinc dies hàbils des de l'acabament de la mediació, si s'ha arribat a un acord o no.

Al llarg del procés de mediació i en cada una de les etapes que la configuren, el mediador realitza una tasca molt important com a conductor del procés, ja que aquest sempre tindrà la missió d'aconseguir establir una comunicació productiva, una comprensió mútua i una aproximació d'interessos orientada a obtenir uns acords possibles i positius per a tots els afectats i implicats en el procés.

El mediador és el pilar de la mediació que ajuda a les parts a definir el seu conflicte des dels seus propis interessos enlloc de definir-los o ajudar-los a definir el conflicte segons la posició en la que es troba cada part. Al mateix temps, el professional pretindrà que les parts entenguin que la descripció que faci l'altra part serà únicament una descripció dels fets des de la seva perspectiva i vivència.

Per comprendre i explicar al detall el procés de mediació ho he fet amb el suport de tres estudis. El primer d'ells és l'estudi titulat *La mediació, l'alternativa multidisciplinària a la resolució de conflictes*. Carlos Villagrassa (coord.) : Josep Dapena, Sergi Farré, Marisa Fernández, Ansel Guillametn, Maria Munné, Carme Panchón, Joan Sendra, Anna Maria Vall, Núria Villanueva, Isabel Viola. Editorial Pòrtic; la segona font bibliogràfica a la que he recorregut ha sigut *Mediación familiar : Prevención y alternativa al litigio en los conflictos familiares*. Lucía García García. Colección monografías de derecho civil. Editorial DYKINSON, S.L. Finalment, he recorregut a *Mediación estratégica, Rubén A. Calcaterra i coordinat per Raúl Calvo Soler*. Editorial Gedisa.

A *La mediació, alternativa multidisciplinària a la resolució de conflictes* s'estructura el procés de mediació en set etapes. La primera d'elles és l'etapa preliminar, la qual suposa la

convocatòria i la preparació del context de mediació. En aquesta primera etapa el mediador haurà d'aconseguir convocar a les parts, perquè podria donar-se el cas que hagués sigut una de les parts la que es dirigeixi al servei de mediació i això podria comportar que aquesta part definís a l'altra part com a “no cooperant” únicament perquè no ha sigut qui ha pres la decisió inicial de solucionar el conflicte mitjançant la tècnica, situació que el mediador haurà de redirigir per tal d'evitar la falsa esperança de que la part que ha agafat les regnes busqui una situació d'aliança amb el mediador. Quan en aquesta mateixa etapa parlem de la preparació del context, aquesta tasca fa referència a la necessitat de que el mediador procuri per disposar d'un espai que resulti còmode per les parts com seria aconseguir un buit de sorolls i distorsions, agradable i que no pugui distreure als participants.

La segona etapa és la primera etapa o presentació inicial, mentre que a *Mediación familiar : Prevención y alternativa al litigio en los conflictos familiares*. Lucía García García defineix l'etapa com a “Fase de recepció”. En tot cas, en aquesta etapa es pretindrà crear la confiança necessària envers el professional i les parts i es proporcionarà a aquestes tota la informació necessària en relació a la mediació de forma clara, concreta i entenedora i comprovant que ho hagin comprès. Lucía García García exposa que el mediador haurà de crear un clima de cordialitat i empatia, i “*haurà de comprovar el grau de dependència emocional entre la parella, així com el grau d'equilibri. Si existeix un desequilibri tal, que un dels membres està caient en un espiral mentre l'altra està volant, la tasca del mediador és ajudar-los, a ambdós per igual, i evitar que la distancia que els separa es faci més gran*”¹².

R.A. Calcaterra a *Mediación Estratégica* defineix aquesta etapa preliminar com “estadi on el mediador desenvolupa una funció pedagògica, proveint als participants dels elements necessaris per estructurar el procés”, com també “el mediador haurà d'ajudar a les parts a crear un clima de seguretat i confiança que contribueixi a construir la necessària aliança de treball a dos nivells : mediador/ parts per aconseguir confiança i obtenir col·laboració, i parts entre sí, per implicar-les en una participació activa”¹³.

La segona etapa serà on es descobriran els relats i es farà la recerca d'informació, es farà la contenció de la crisi segons Lucía García García. És en aquesta etapa on cada part relatarà el conflicte des del seu punt de vista per tal de reunir i jerarquitzar la informació i el mediador donarà pas a una ventil·lació d'emocions la qual sorgirà de manera natural. El mediador en

¹² García García, L. *Mediación familiar : Prevención y alternativa al litigio en los conflictos familiares*. (Pag.170), 2004.

¹³ Calcaterra, R.A. *Mediación estratégica*,. Editorial Gedisa. (Pàg.157),2002.

davant d'aquesta situació que pot arribar a ser explosiva, haurà de guiar la situació evitant possibles desqualificacions personals i manifestacions inadequades.

En relació a això, la mediadora entrevistada manifesta : <<En les primeres sessions hi ha converses pendents, on hi ha una ventilació d'emocions que tu com a professional has de saber parar la situació. Aquí hi relaciono la pel·lícula “ La guerra de los Rose “, aquesta pel·lícula ens la van posar al postgrau per entendre l'escala del conflicte : tu si no saps parar el conflicte, el conflicte va escalant i escalant i ja no saps a on arribarà el fi. Quan les emocions afloren... es poden matar. Tu com a professional has de parar una mediació si és necessari per evitar una situació extrema amb insults i injúries perquè ja arribaries a l'escala del conflicte i no saps a on pot arribar ni allà ni quan surtin de la sessió.>>

El mediador farà un resum de cada relat i demanarà la confirmació d'aquest resum a cada part. Seguidament plantejarà una tanda de preguntes i aclarirà els interessos i les necessitats de cada part implicada.

En aquesta etapa també es podria arribar a plantejar i programar el “caucus” o “sessió privada” amb cada part, si el procés no avança o es detecta algun tipus de problema ocult.

Lucía García García veu les històries personals com a font d'informació, i és que el mediador no només ha d'escollar la història que cada una de les parts aporta a la mediació sinó que també ha de comprendre com la viu i sent. Així doncs el mediador en aquesta fase requerirà a les parts tota la informació prèvia necessària situada a dos nivells :

- Recollir la informació sobre la història de la parella i reunir totes les dades personals amb recolzament documental.
- Indagar sobre les pretensions de cada una de les parts sobre aquestes qüestions, el que facilitarà la identificació dels problemes concrets : llistat de punts d'acord i desacord.

La tercera etapa és emmarcar el conflicte i construcció de l'agenda, o realitzant la definició alternativa del conflicte, segon Lucía García García. És en aquesta etapa on s'anirà definint el conflicte i es delimitarà el marc acceptat per les parts. També s'identificaran els punts problemàtics del conflicte i es fixaran en comú els punts que caldrà resoldre.

L'actuació del mediador s'encaminarà a obtenir una transformació dels relats individuals de les parts en un relat comú del conflicte, acceptable per a tots.

El mediador d'altra banda segon Lucía García García, procurarà perquè es tracti d'una elaboració compartida que induirà a la col·laboració i implicació dels subjectes per tal que es converteixin en interdependents.

La quarta etapa és on es durà a terme la negociació i es generaran opinions, serà l'anomenada l'etapa de “ Brainstorming” per Lucía García García. En aquesta es tractarà de cercar les diverses possibilitats existents per resoldre els punt en conflicte i això es farà mitjançant l'expressió de les opinions que tingui cada part, que seran discutides en comú. El mediador conduirà la trobada amb l'objectiu de realitzar una pluja d'idees.

Lucía García García exposa que les parts hauran d'articular acríticament, totes les possibles situacions que se'ls hi acudeixi, sense quedar compromesos per les mateixes i el mediador haurà d'analitzar si les propostes tenen possibilitat de ser acceptades legalment, sobretot en lo relatiu a l'interès superior dels fills.

La cinquena etapa es decidirà i redactarà l'acord en cas de que s'arribi a aquest, i és que un cop s'han posat en comú els punts en conflicte i les opcions possibles per a resoldre el conflicte, les parts podran avançar i aconseguir acords, tot i que no sempre serà possible.

Si és possible la consecució d'un acord, el mediador conduirà la possibilitat respectant la màxima fidelitat que les parts hagin consensuat de manera voluntària. Així doncs, si existeix la possibilitat d'elaborar un acord, primerament es confeccionarà un esborrany a partir de les propostes presentades i acceptades per les dues parts i si aquest esborrany és consultat i assumible per les parts, es procedirà a la redacció de l'acord definitiu que haurà d'estar configurat :

- Pels punts concrets i els compromisos, tasques i obligacions adquirides per a cada part.
- Ser realista, factible, concret i concís per tal d'evitar dubtes i nous problemes generats per l'existència d'imprecisions.
- També haurà de contenir garanties, per assegurar-ne el compliment i una clàusula de revisió o de seguiment.

Aquest acord podrà ser parcial o total, definitiu o provisional segons la tipologia.

La sisena etapa serà la legalització dels acords, la qual buscarà legalitzar l'acord elaborat. Quan es tracti d'una separació o divorci mediat, l'advocat transformarà l'acord en conveni regulador i el presentarà al jutjat de família i quan hi hagi la figura de fills menors i discapacitats, intervindrà el fiscal.

La darrera etapa anomenada de seguiment posterior, tindrà caràcter optatiu, ja que si és de la voluntat de les parts, aquestes podran planificar trobades posteriors per fer un seguiment de l'acord per tal de comprovar-ne la seva efectivitat.

Lucía García García exposa que un cop finalitzat el procés, el mediador podrà plantejar la possibilitat de portar a terme un seguiment posterior, pactat amb les parts i amb doble objectiu :

- Comprovar que els acords es mantenen
- Facilitar la resolució de nous problemes que podran anar sorgint.

Finalment, cal fer una breu menció al caràcter de l'acord de mediació o contracte de mediació, el qual tindrà l'eficàcia de tot contracte, sempre i quan concorrin els requisits per a la seva validesa, regulat a l'article 1255 CC, fonamentat per l'autonomia privada.

El caràcter de l'Acord redactat és plurilateral, ja que es tracta d'una relació triangular: entre les parts contractants i el mediador, es tracta d'un contracte atípic i de substantivitat pròpia.

4. Situació actual a Espanya i Catalunya

4.1 Dades estadístiques

Per tal de fer un estudi i anàlisi crítica de la situació actual de la mediació a Espanya i Catalunya, cal parar atenció a les dades quantitatives i qualitatives de les que disposem. Part de les dades quantitatives que seguidament analitzaré són les presentades el darrer any el Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya (CMDPC) pel que fa a les dades estadístiques de la mediació al territori català i a nivell estatal, he disposat de dades estadístiques publicades per el Consell General del Poder Judicial amb darrera publicació del 2014.

El Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya és una institució creada per la Llei 15/2009, de 15 de març, de mediació en l'àmbit de dret privat, aquesta institució o òrgan públic té com a principals objectius fomentar i difondre la mediació a la societat catalana així com també facilitar l'accés d'aquests ciutadans a ella. A més també realitza estudis sobre les tècniques de mediació, gestiona els registres dels professionals de la mediació en l'àmbit familiar i en l'àmbit del dret privat com també en designa la persona mediadora un cop s'ha rebut la sol·licitud per iniciar una mediació entre les parts interessades, fa el seguiment del procediment, homologa els estudis, cursos i la forma específica en matèria de mediació així com organitza el servei públic en si a la comunitat autònoma. La institució està distribuïda al territori català de tal manera que ni ha un a cada província catalana més a Tortosa.

El CMDPC no només publica dades estadístiques sobre les mediacions en àmbit de dret privat a Catalunya, sinó que també presta diferents eines i recursos, sobretot dirigits als professionals de la mediació, on presenten sessions metodològiques per tal que els professionals comparteixin les seves experiències, les eines i estratègies aplicades. Aquestes experiències són recollides en forma de llibre publicat pel mateix CMDPC, on es pot contemplar un recull de sessions celebrades entre professionals, on es descriuen casos i mediacions amb totes les seves característiques concretes, dutes a terme pels professionals participants.

Les dades estadístiques analitzades són a partir de les disponibles i publicades per fonts oficials com són les relatives al Consell General del Poder Judicial i a nivell de Catalunya, les publicades pel Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. Pel que fa a Catalunya, es tracta dels indicadors principals recollits pel CMDP entre els anys 2010 i 2015 al territori català, englobant les mediacions documentades al llarg d'aquests període.

Les dades es classifiquen segons si es tracta de mediacions directes, enteses aquestes com les que s'han iniciat i originat per voluntat de les pròpies parts, ja sigui per una d'elles, per part de

les dues o per indicació d'un professional però mai per un jutge en aquest cas ; i d'altra banda es troben les mediacions derivades judicialment, que aquestes fan referència a les situacions on el procediment judicial ja s'ha iniciat per la via ordinària i és el propi jutge, qui al presenciar que el cas recull un seguit de requisits o característiques idònies per a ser resolt mitjançant la disciplina de la mediació, proposa a les parts que recorrin a dita disciplina.

El següent del que disposem és en relació al nombre d'expedients gestionats pel CMDPC; sol·licituds de mediació iniciades ; les mediacions finalitzades i d'aquestes finalitzades, les que han finalitzat amb acord i les que han finalitzat sense. Darrerament, es mostra el nombre de mediadors registrats actius i el nombre de convenis de col·laboració vigents.

El que he considerat convenient comentar de les dades estadístiques disponibles són les relatives a les sol·licituds de mediació iniciades des del 2010 fins al 2015 ; les mediacions finalitzades i d'aquestes, les finalitzades amb acord, tret que denota el caràcter satisfactori de la tècnica aplicada.

Primerament cal mencionar la creixent demanda que s'aprecia des del 2010 fins al 2015, i és que al 2010 hi va haver 3.031 sol·licituds de mediació iniciades a Catalunya i 2.378 d'aquestes van ser directes o sol·licitades per les pròpies parts i 653 van ser derivacions judicials ; en comparació amb les darreres dades disponibles relatives al 2015, van haver 3.638 demandes de mediació, 2.617 d'aquestes van ser directes i 1.021 derivacions judicials. A partir d'aquí es pot apreciar l'augment de sol·licituds de mediació, ja sigui fruit de l'extensió del coneixement de la tècnica per part de la societat, com també podria ser resultat de la crisi econòmica viscuda als darrers anys, factor que provocaria que la societat es plantegi una solució que li suposi menys cost econòmic i més ràpid per tal de posar fi al conflicte al que es troba immers.

La diferència més remarcable seria pel que fa al nombre de sol·licituds de mediació per derivacions judicials, ja que aquesta entre el 2010 i el 2015 hi hagut un increment pronunciat i diferenciat. Aquest augment podria ser resultat de l'objectiu de descongestionar la justícia i per tant, desjudicialitzar els casos per part dels propis jutges.

De les 3.031 sol·licituds presentades al 2010, 1.098 van ser finalitzades i 787 d'aquestes eren directes, mentre que 311 eren derivacions judicials. D'altra banda, de les 3.638 sol·licituds de mediació del 2015, 969 van ser finalitzades i d'aquestes 638 eren directes, mentre que 331 derivacions judicials.

Tant en l'exercici del 2010 com en el del 2015 es pot apreciar que el nombre de mediacions finalitzades és major quan es tracta de mediacions que s'han iniciat de forma directe, això es pot

traduir com a la pròpia voluntat de les parts de posar fi al conflicte, principi informador de la disciplina i present tant en l'actuació de les parts com en la del mediador. Així doncs, si els resultats són més favorables quan es tracta d'una mediació sol·licitada o iniciada per les parts, significa que aquestes tenen major intencionalitat en resoldre la controvèrsia a través del mètode autocompositiu amb l'ajuda del tercer neutral i imparcial.

Successivament a les dades comentades, el CMDPC proporciona les dades relatives a les mediacions finalitzades amb acord i novament, es pot apreciar que tant al 2010 com al 2015, el nombre de mediacions finalitzades amb èxit i acord és més elevat quan es tracta de mediacions iniciades de forma directe que no pas les iniciades per derivacions judicials. Així doncs, reiteraria la reflexió ja exposada en relació a la voluntat de les parts de posar fi al conflicte mitjançant aquesta tècnica que pretén apropar més a les parts per tal que siguin elles mateixes qui solucionen la situació.

Finalment, el progrés que s'aprecia des del 2010 fins al 2015 és notable tot i que no es tracta d'un creixement exponencial, ja que pel que fa al nombre d'expedients gestionats pel CMDPC el 2010 era de 3.821 ; al 2011 era de 1.046 ; al 2012 es van reduir 142 casos gestionats i del 2013 fins al 2015 s'incrementa un total de 239 casos més de mediació. És a partir d'aquests indicadors que es pot apreciar un augment progressiu però de forma pausada.

A nivell estatal és el Consell General del Poder Judicial qui publica les dades relatives a la mediació intrajudicial a Espanya. Les dades analitzades en aquest cas comprenen el període del 2013-2014, ja que són les més recents de les que disposem.

En relació a les dades estadístiques presentades a la pàgina web del Consell General del Poder Judicial sobre la mediació civil a Espanya en els anys compresos del 2013-2014 , disposem que pel que fa al 2013 el nombre de casos que el jutjat va derivar varen ser 80, mentre que el següent varen ser menys, 77 casos. Del total de derivacions efectuades finalment al 2013 se'n van realitzar 91 de les quals 31 van finalitzar amb acord i 60 sense acord. En el següent any, dels 77 casos que es van derivar des dels jutjats a mediació i juntament amb la resta de mediacions no derivades pel jutjat però comptabilitzades a 549, 119 van ser les que es van realitzar i de les quals 37 van finalitzar amb acord mentre que 82 van finalitzar sense acord.

En relació als dos anys compresos i dels únics períodes recents que disposem dades estadístiques, es pot demostrar que el nombre de casos que els Jutjats deriven s'ha mantingut pràcticament igual d'un any a l'altre, únicament hi hagut una pèrdua de 10 casos. Sí és cert que hi ha un augment que plasma una progressiu arrelament de la mediació d'un any a altre, en

relació a les mediacions efectivament celebrades : al 2013 se'n van realitzar 80, mentre que al 2014 se'n van realitzar 119, malgrat únicament només 37 finalitzessin amb acord.

El primer apartat del recull de dades estadístiques publicades pel Consell General del Poder Judicial, fa referència a les dades relatives a la mediació familiar en format de comparativa, i és que pel que fa al 2013 es van derivar judicialment 5.116 casos a mediació mentre que únicament 1.162 d'aquests casos es van arribar a realitzar i dels quals només el 48,8% que suposen 568, van ser finalitzats amb acord, mentre que el 51,1% dit amb xifres, 514, van finalitzar sense acord.

L'any següent, al 2014 es van realitzar 985 derivacions més respecte de l'any anterior, fet que suposa un total de 6.101 derivacions de les quals 1.379 es van realitzar. Es pot observar que no hi ha gran diferència respecte l'exercici de l'any anterior. De les 1.379 mediacions realitzades, el 43,36% que suposen 598 mediacions van finalitzar amb acord i el 56,6 % o 781 van finalitzar sense acord.

Es pot concloure que a nivell estatal la mediació intrajudicial familiar creix any rere any de forma progressiva, encara que sigui al mateix ritme que a nivell català, paulatinament.

5. Tractament jurisprudencial i doctrinal de la mediació

L'anàlisi de la situació actual de la mediació i de la seva pràctica es pot fer des de moltes vessants i a partir de molts fonts d'informació, però una d'elles i la més recurrent en el món jurídic és a través de la jurisprudència, que és amb la qual començaré dit anàlisi. Si es vol parlar d'atenció a com ha vist la jurisprudència la mediació civil és necessari puntualitzar que són molt poques les sentències que fan referència de forma explícita a la mediació i més concretament, a la mediació en l'àmbit familiar. Tot i així disposem d'algun cas on es fa menció del mitjà de resolució de conflictes.

Concretament en l'àmbit del dret civil, el Tribunal Suprem ha dictat nombroses sentències on el missatge al voltant de la mediació entre aquestes, és el mateix :

“En todo caso, puede la mediación, como modalidad alternativa de solución de conflictos, llegar a soluciones menos traumáticas que el dilatado tiempo que se invierte en el proceso y el acuerdo a que se llega siempre será menos duro que la resolución judicial que se apoya exclusivamente en la razonada aplicación de la norma jurídica”.

Les sentències a les que faig referència són les següents : Sentències del Tribunal Suprem (Sala de lo Civil) núm. 324/2010 de 20 maig [RJ\2010\3707]; núm. 129/2010 de 5 març [RJ\2010\2390]; núm. 527/2009 de 2 juliol [RJ\2009\6462]; i núm. 537/2009 de 3 juliol [RJ\2009\5491]

Aquestes sentències seleccionades del Tribunal Suprem fan referència a matèries de dret civil com són la successió testamentària, contractes i donacions. Concretament pel que fa a la Sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Civil, Secció 1^a) núm. 537/2009 de 3 juliol (RJ\2009\5491) en el seu fonament jurídic primer, es diu el següent :

“Se trata, pues, de un fuerte enfrentamiento familiar, con la consecuencia jurídica de un largo y enconado proceso y la consecuencia económica, según la sentencia recurrida, de la pérdida de una larga serie de bienes por el demandado donatario que había sido objeto de la mencionada donación. No es baldío tener presente que en éste, como en otros tantos conflictos, tanto familiares, como civiles o mercantiles en general (así, Directiva 2008/52 / CE del Parlamento europeo y del Consejo de 21 de mayo de 2008 (LCEur 2008, 803), sobre ciertos aspectos de la mediación en asuntos civiles y mercantiles), podría una mediación llegar a soluciones menos traumáticas que el proceso y el acuerdo a que se podría llegar siempre sería menos duro que la resolución judicial que se apoya exclusivamente en la aplicación de la norma jurídica”.

Aquest cas versa sobre una donació conjunta, dels cònjuges a favor del fill, de finques privatives del cònjuge i de finques guanyats: voluntat comú dels donants establint el desig de mantenir unida l'explotació familiar, voluntat que és vulnerada un cop mor el pare. Arrel d'aquest incompliment i vulneració de la voluntat del progenitor, neix un enfrontament familiar i és aquí on el tribunal fa menció a la possibilitat de que la mediació sigui el mitjà per a arribar a la solució del conflicte que suposaria la manera menys traumàtica que el procés, així com que amb l'acord al que s'arribaria, seria menys dur que la pròpia resolució judicial.

També disposem de jurisprudència que fa menció més concretament a la mediació en l'àmbit familiar, aquestes són les sentències : SAP de Alicante (Secció 4ª) de 17 de juliol de 2015 núm. 264/2015 [JUR 2015\270669], SAP de Barcelona (Secció 18ª) de 9 de setembre de 2015 núm.607/2015 [JUR 2015\260890] i SAP de Barcelona (Secció 12ª) de 12 de maig de 2015 núm.312/2015 [JUR 2015\166493].

La primera d'elles de l'Audiència Provincial d'Alacant de 17 de juliol núm. 264/2015 , destaca els avantatges de la mediació en el procediment familiar indicant-los com segueix :

- a) la millora de la comunicació entre els membres de la família;
- b) la reducció dels conflictes entre les parts en litigi;
- c) facilita els acords amigables;
- d) assegura el manteniment de les relacions personals entre els pares i fills;
- e) redueix els costos econòmics i socials que el divorci representen per els membres de la parella i per el propi Estat;
- f) redueix el temps de solució dels conflictes.

Pel que fa a la Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona de 9 de setembre de 2015 núm.607/2015, aquesta versa sobre la nul·litat, separació i divorci, i la pàtria potestat. En el Fonament Jurídic segon de la sentència trobem una manifestació per part del tribunal, el qual recomana a les parts que davant les dificultats que presenten per superar les seves discrepàncies i diferències, recorrin a un mediador o a una entitat medidora en virtut de l'article 233-6 del Codi Civil de Catalunya per tal d'evitar una propensa actitud bel·ligerant com a conseqüència de la constant presència als tribunals per poder resoldre les controvèrsies i no pertorbant la tranquil·litat del menor, tranquil·litat que s'aconseguirà mitjançant la mediació, ja que vetllarà perquè es visqui un procés menys traumàtic, fet necessari pel correcte i sa desenvolupament integral del menor.

Finalment, la darrera sentència seleccionada és la Sentència de 12 de maig de 2015 núm.312/2015, la qual versa sobre nul·litat, separació i divorci, Dret foral de Catalunya i comunitat de béns. En aquesta ocasió l'actor al·lega indefensió en les adjudicacions i liquidacions en relació a l'avaluació dels béns i de la seva distribució entre els cònjuges així com invocant la vulneració dels principis constitucionals del dret de defensa, imputant arbitriarietat en la conducció del desenvolupament del procés i singularment de la vista. És en el fonament jurídic segon de la sentència on el tribunal davant l'examen dels autos de primera instància manifesta que les parts han tingut oportunitat d'al·legar, proposar proves i manifestar allò oportú en la defensa dels seus drets, el que comporta que no s'adverteix indefensió de cap mena. D'altra banda, per reforçar dita argumentació el tribunal fa menció a l'article 443 de la LEC, el que fa manament exprés al jutge perquè convidi a les parts a que intentin un acord que posi fi al procés o remet a les parts a la mediació. Aquesta puntualització es fa per confirmar que el magistrat de primera instància en la seva activitat i actuació es va ajustar a l'anterior previsió legal, obtenint com a resultat que cap de les parts ni els seus lletrats formulessin cap objecció a la interrupció de la vista per establir negociacions.

A mode de conclusió i pel que fa a la visió de la mediació a través dels diferents pronunciaments jurisprudencials analitzats, es pot confirmar novament que els tribunals defensen la idea de que el ciutadà intenti resoldre els conflictes mitjançant mètodes menys traumàtics que el procés a través del sistema judicial tradicional, afegint que l'acord al qual s'arribés a través de la mediació podria arribar a ser menys dur que la resolució judicial emesa pels tribunals, la qual es recolza exclusivament en l'aplicació de la norma jurídica basada en els fets que s'han declarats provats. Els tribunals aposten per ampliar l'abast de la mediació i l'indiquen com a procediment apropiat i idoni segons les característiques de la situació de conflicte i de les necessitats de les parts i recomanant-lo sobretot amb l'objectiu de vetllar pel manteniment d'una relació viable en el futur entre les parts, les quals a través d'un diàleg pacífic i amb protagonisme de l'autonomia de les pròpies parts, podran comunicar-se de manera constructiva i col·laborativa per tal de posar fi al conflicte de manera ràpida i flexible en contraposició a la solució que ells mateixos donarien als tribunals.

La situació actual de la mediació a Espanya i Catalunya també es pot analitzar des de la informació que ens arriba a través dels mitjans de comunicació i, especialment, a través d'articles publicats per professionals de l'àmbit.

Les idees principals extretes dels textos analitzats són les següents :

El portal ELDERECHO.COM el dia 15 d'abril del 2016 es va publicar una entrevista feta a Estela Olmedo Salinas, Presidenta de ASEPADI (Asociación Española para la Defensa y Protección de Padres Divorciados y/o Separados) i en aquesta es tracta el tema de la mediació familiar com a mitjà recomanable per a resoldre els conflictes entre progenitors o membres d'una família en conflicte. Estela Olmedo Salinas quan se li pregunta *“quines creus que són les eines que ajudarien a fomentar la mediació des de l'Associació”*, respon que *“ Siempre que se pueda y los progenitores estén dispuestos a ello, es recomendable acudir a la mediación familiar dado que con ello podemos obtener soluciones más consensuadas, evitándose tener que acudir a la vía judicial (...)*

A pesar de ello, la mediación sigue siendo una gran desconocida para un gran número de población, por lo que se debería trabajar para darle una mayor difusión social a través de los medios de comunicación, charlas informativas... que permitan a los ciudadanos conocer el funcionamiento de esta útil herramienta como vía de solución de conflictos”.

La presidenta de l'ASEPADI té una opinió similar a l'extreta de la jurisprudència analitzada, apostant per la mediació com a mitjà per a la resolució de conflictes i com a mecanisme facilitador de solucions més consensuades degudament elaborades respectant els principis de voluntarietat, flexibilitat, col·laboració i participació per tal d'obtenir una resolució satisfactòria per les parts. Al mateix temps, Estela Olmedo també considera que la mediació encara té un caràcter força desconegut per una gran part de la població i s'empara a la difusió social que s'hauria de fer a través dels mitjans de comunicació així com de xerrades informatives.

El 3 de desembre de 2015 el diari Ara va dedicar un apartat de “pàgines especials” a la mediació a Catalunya. En aquesta publicació es feia menció a l'Impuls per consolidar la mediació a Catalunya, el qual s'ha dut a terme a través de l'instrument del Pla Nacional per a l'Impuls de la Mediació aprovat el mes de novembre de 2014. En el mateix article es fa referència a la realitat de que prop d'un milió d'assumptes es registren cada any als jutjats catalans, mentre que els expedients que arriben al CMDPC no passen dels 5.000, i només 1.000 es finalitzen. Amb aquestes xifres es recorda que demostren que la mediació al nostre país requereix una aposta i difusió, aconseguida mitjançant l'Impuls nacional que entre altres actuacions, es preveu ampliar el nombre de col·lectius professionals compromesos amb la mediació i reforçar els mecanismes de col·laboració entre tots ells.

Una altra idea important extreta de l'article és la que fa referència a la reflexió que s'ha de fer sobre el paper pedagògic de la mediació, aquest aspecte l'analitzaré amb més detall a l'apartat

final del treball a mode de conclusió, i és que tal i com es diu a l'article, analitzant profundament el procediment de mediació s'extreu la conclusió de que la mediació no serveix únicament per buscar solucions a conflictes concrets, sinó que també serveix per a generar un canvi d'actitud de cara a la resolució de problemes que puguin sorgir en el futur.

D'altra banda, l'article publicat el 15 de maig del 2016 al diari digital "TEINTERESA.ES" sota el títol " *Los mediadores reivindican visibilidad para evitar conflictos en familias rotas* " dona protagonisme a la visió i voluntat dels mediadors, els quals manifesten la necessitat de que hi hagi major visibilitat de la seva professió a través de desenvolupament legislatiu de la seva professió i amb més fons i recursos, ja que aquests consideren que la seva tasca s'ha vist frenada degut a la crisi pel que fa als programes impulsats pels ajuntaments.

La publicació de març/ abril de 2016 a "l'EDITORIAL" amb el títol *Es la hora de la mediación*, focalitza la mediació en la societat espanyola i afirma que tant a Espanya com en gran part de l'Europa continental, ens trobem en una fase més embrionària de l'evolució de la mediació però aquesta està sent objecte d'una creixent atenció política, acadèmica i professional, degut a que s'intueix el seu enorme potencial. El mateix article defineix la mediació com a producte sofisticat i amb aquest tret característic, implícitament hi comporta un difícil enteniment en el seu funcionament i efectes.

En contraposició a la realitat espanyola, la mediació en els països anglosaxons té més protagonisme, concretament pel què fa als Estats Units. Els mètodes alternatius de solució de conflictes als Estats Units va sorgir als anys 60 i va ser recolzat i afavorit per les polítiques públiques com a conseqüència dels elevats nivells de litigiositat judicial del moment¹⁴.

La professora Silvia Barona Vilar, catedràtica de Dret processal i amb gran trajectòria entorn la mediació i arbitratge, en la seva publicació *Fomento de las ADR en España (hacia un sistema de tutela plural del ciudadano que permite la desconflictivización y la búsqueda de la paz social)* evidencia la potenciació que ha viscut la mediació en les últimes dècades i concretament la mediació familiar, la qual s'ha desenvolupat com a mitjà de desconflictivització de les relacions afectives i familiars. Arrel d'aquesta potenciació, la mediació avui dia ja no és contemplada com una forma autònoma com a mitjà alternatiu sinó que juga un paper essencial com a tècnica complementària tant del procés arbitral com del procés judicial. Silvia Barona Vilar manifesta que l'aparició i evolució de la mediació familiar va ser fruit de la intervenció de l'Administració, la qual va assumir en certs casos models o paràmetres d'altres sistemes del

¹⁴ Martínez Carrascosa, J. (Consejo General del Notariado). *Es la hora de la mediación. Editorial Escritura pública edición marzo/abril 2016.*

nostre entorn jurídic. Ella fa constant referència i posa atenció l'aplicació de les ADR als Estats Units.

Tal i com expressa Silvia Barona Vilar, la mediació no es contempla en l'actualitat com una forma autònoma o mitjà alternatiu, sinó que juga un paper essencial com am tècnica complementària tant del procés arbitral com el procés judicial. L'advocat i mediador Carles Garcia Roqueta en la seva ponència a la Conferència celebrada al COPC el passat 20 de maig del 2016, diu literalment que “ la mediació al dia d'avui està al punt de mira de la societat “ i també expressa la seva visió vers la mediació amb la següent fase : “ La mediació ha anat madurant, doncs ha passat de ser una cosa de pocs a ser una cosa de tots “.

Al llarg de la conferència tots els participants tenen una idea en comú, aquesta és “ hi ha molts mediadors, més mediadors que casos per mediar “. Així doncs, si hi ha tanta oferta de mediadors i la mediació és recurs recurrent o contemplat per a la societat, per què no s'articulen tots els mecanismes per estendre la idea i fer conèixer aquest mecanisme per tal d'aconseguir una bona fructificació?

Josep Redorta, advocat i mediador, publica l'article *Justicia del futur*, publicat a Courts and mediation new paths for justice. European Press Academic Publishing Florence (Italy, 2011). En aquest article expressa que vivim en un enorme canvi social on tot va associat al conflicte, a partir del qual hem de repensar si els mecanismes de resolució de conflictes actuals són els adequats, “la desjudicialitzación es una necesidad y una oportunidad “. Si el dret a l'accés a la justícia s'entén com el dret a l'accés als mètodes apropiats de resolució del conflicte concret, l'articulació del procés judicial i dels mitjans extrajudicials de resolució de conflictes hauria de ser un eix de qualsevol política que faci front a la reforma de les estructures de l'administració de justícia i amb això l'autor entén que suposa fer front a determinats problemes, com és la gran tasca que hi ha per fer de formar efectivament a tots els operadors jurídics en coneixements més fonamentats en la psicologia que en el dret, ja que aquesta formació en ells beneficiaria tota la pràctica del dret perquè es tracta de donar relacions personals a on opera lo jurídic. Ell parteix de la idea de que els operadors han de comprendre i fer l'estudi previ dels conflictes, introdueix la recent aparició de la ciència, encara molt desconeguda i escassa, de la conflictopologia “com a ciència i paraigües de tots els fenòmens del conflicte i les seves vies de resolució”. L'autor considera que es fa necessària una política que articuli el sistema en base als objectius generals d'eficàcia i satisfaccions dels interessos de la ciutadania i la societat, que això suposaria una visió més àmplia i l'aposta per estudis multidisciplinaris i un ajustament del sistema.

El darrer article analitzat i del qual en citaré un fragment és el publicat per Leticia García Villaluenga y Eduardo Vázquez de Castro el novembre de 2012 sota el títol *La mediación civil en España : luces y sombras de un marco normativo*. En aquest s'utilitza un paral·lelisme per definir la mediació i la seva evolució :

*“ podría considerarse, siguiendo un paralelismo con la psicología evolutiva, que el estado actual de crecimiento de la mediación en España, tomando en cuenta la primera Ley de Mediación Familiar de 2001, habría superado la niñez, quedando aún el difícil camino de la adolescencia que logrará desembocar en la madurez. Esta madurez se alcanzará con el desarrollo de la actual Ley Estatal de Mediación en asuntos civiles y mercantiles y las nuevas Leyes de Mediación Autonómicas que podrán considerarse de segunda generación”*¹⁵.

A mode de resum es pot dir que és comuna la visió de la fase embrionària en la que es troba la mediació, la qual és deguda al desconeixement per part de la societat i que suposa el principal obstacle per a la seva evolució. És per aquest motiu que la divulgació és la clau per el seu futur, divulgació que s'hauria de dur a terme mitjançant programes de difusió entre la ciutadania, on es mostrin els beneficis que aquest instrument de resolució de conflictes aporta i suposa per a fomentar la cultura de la pau en la nostra societat.

Poso èmfasi en el fet que serà el temps el que mostrarà si la comunitat jurídica, empresarial i societat espanyola estan decidits en convertir la mediació com a via rellevant i eficaç en la solució de conflictes i aquesta decisió serà fruit del treball conjunt i possiblement pedagògic que es porti a terme, generant la confiança per part de la ciutadania, així com en la seguretat de la professionalitat i qualificació que prestaran i adquiriran els professionals que exerceixin de mediadors.

¹⁵ García Villaluenga, L., Vázquez de Castro, E. *La mediación civil en España : luces y sombras de un marco normativo*. Revistas Universidad Complutense, 2013.

6. Reflexió final crítica

Al llarg del treball s'ha fet un estudi de la mediació com a procediment voluntari per a la recerca de solucions a conflictes i concretament, en l'àmbit civil i familiar. En l'estudi realitzat primerament ha sigut necessari contextualitzar la mediació entenent el seu origen així com la seva història per tal de poder fer un bon desenvolupament de la seva conceptualització, aplicació, els principis que la configuren, el mediador i exposició dels Instruments que disposem per a la implementació de la tècnica a nivell català. A més a més, s'ha analitzat el marc normatiu de la mediació des de la Directiva 2008/52/CE del Parlament Europeu sobre certs aspectes de mediació en assumptes civils i mercantil, la normativa estatal sobre la mediació en l'àmbit civil i la normativa catalana.

Un cop contextualitzat el tema, es va procedir a fer una anàlisi pràctica de la mediació a Catalunya i a Espanya i aquest es va fer a partir de l'anàlisi de dades estadístiques oficials on podia veure plasmada la pràctica de la mediació al territori acotat. Aquesta investigació no va ser suficient, ja que necessitava una comprensió més profunda del tema i vaig decidir iniciar una investigació qualitativa del fenomen des de la vessant no quantificable per tal d'aconseguir aprofundir el coneixement del tema en la seva realitat pràctica i sobretot apropant-me a tots aquells aspectes subjectius de l'experiència que em podia oferir un professional de l'àmbit. Així doncs, una part del treball ha estat dedicada a la realització de l'estudi de camp (veure a Annex) per tal de poder adquirir una visió crítica en base a les perspectives recollides dels professionals entrevistats, així com de l'anàlisi amb profunditat d'articles i publicacions d'experts en la disciplina. En el mateix apartat d'investigació qualitativa es presenta un breu estudi jurisprudència relatiu a la mediació.

Finalment per concloure el treball realitzat, cal fer una síntesi de les idees recollides entrellaçant-les i oferir una visió crítica del tema a partir de dita recopilació d'informació però no només a mode d'anàlisi crítica, sinó a mode de solució o de proposta de millora, valgui la redundància de la missió de la mediació com a cerca de solucions per fer front als conflictes, que en aquest cas no m'atreviria a dir que es tracta d'un conflicte sinó d'una mancança social que atenent-la fent-li front, aconseguiríem un benestar conjunt plasmat en una convivència pacífica i pau social.

La mediació com a sistema que combina l'actuació de professionals de diferents disciplines i que busca l'aproximació de les parts entre sí per tal que siguin elles mateixes les que busquin la solució, en base al conjunt d'informació recollida, extrec la conclusió de que requerim de certs aspectes a ser treballats de forma conjunta per part de tota la societat per a obtenir una millora i expansió de la tècnica. Aquests aspectes són els següents :

1. Difusió pública
2. Cooperació entre operadors jurídics
3. El professional de la mediació ben format per tal de generar confiança entre els ciutadans
4. Treball pedagògic

Seguidament procediré a desenvolupar els aspectes presentats, presentant-los com a solució per obtenir els fins desitjats :

1. Difusió pública

Pel que fa a la difusió pública, cal entendre el terme *difusió* d'origen llatí com a “comunicació”. La realització de la difusió suposaria tota actuació que engloba la comunicació, divulgació o propaganda entorn el tema que principalment es traduirà en l'actuació i preocupació política, la qual es veurà plasmada en la legislació i programes que es portin a terme. En l'apartat corresponen s'ha pogut exposar que l'Estat Espanyol disposa de legislació sobre la mediació en assumptes civils i mercantils i concretament pel que fa a Catalunya, que ha sigut el territori en el qual m'he centrat, es disposa de legislació sobre mediació que a més a més, va ser la primera comunitat autònoma en elaborar legislació sobre mediació. Així doncs malgrat la disposició d'un ampli marc normatiu que regula la mediació, en virtut de l'opinió de dos dels professionals entrevistats :

<< la llei i la política va sempre al darrere de la societat, és la societat la que demanda, primer va la societat i les seves necessitats. (...) la llei pot ser molt puntera i avançada, però si no eduquem amb els valors concrets, la llei no tindrà pes >>. Lola Palomo, advocada de família i mediatora familiar.

<< El propi dret i l'Estat és el reflex de la societat la rellevància de la tècnica de la mediació es tracta d'una decisió purament política >> Albert Toledo, advocat laboralista.

Amb tot, en funció de la demanda per part de la societat i l'augment del coneixement del tema, l'Estat fomentarà i augmentarà la difusió oferint programes de conscienciació, i és que la divulgació de la mediació és clau per el seu futur. A més a més, aquest aspecte estarà estretament relacionat amb el propi interès que té l'Estat d'aconseguir un descongestionament o desjudicialització de la justícia espanyola i fent que aquesta adquireixi més agilitat menys col·lapsada, el qual s'obtindrà a partir de donar l'oportunitat al creixement i protagonisme

d'altres mètodes alternatius al sistema judicial tradicional com és la mediació, que directament estalvia recursos públics i genera un important valor social.

Com ja he esmentat en l'apartat anterior, alguns autors defineixen la mediació com un producte sofisticat de difícil comprensió del seu funcionament i efectes, per la qual cosa requerirà d'una bona presentació i divulgació.

2.Cooperació entre operadors jurídics

La cooperació entre operadors jurídics és un aspecte sagrat per a la proliferació de la mediació, i és que són tots els operadors els que han de prestar una actitud pro-activa i col·laborativa entre ells. De la jurisprudència analitzada en l'apartat 5, podem extreure la idea que els jutges són partidaris de les derivacions de casos a mediació, establint el mètode com a solució menys traumàtica en contraposició del procés judicial tradicional.

D'altra banda, l'advocacia ha de percebre la mediació com un instrument al seu servei, i és que el conjunt de professionals: advocats, psicòlegs, treballadors socials i tot aquell agent que es trobi davant del ciutadà que ha de fer front al conflicte, han de cooperar per tal que el ciutadà tingui coneixement de les opcions i rebi assessorament i orientació, perquè pugui acudir a un servei o altre amb plena confiança coneixent el paper i les funcions de cadascun d'ells que segons les característiques concretes de la situació serà convenient una o altra professió i seran redirigits a un servei o altre, atesos amb els mitjans i professionals apropiats pel cas.

En relació a aquest aspecte em va interessar saber quina era l'opinió dels professionals entrevistats i en ambdós casos defensaven l'actitud de cooperació entre l'advocat i el mediador. Concretament l'opinió de l'advocat laboralista va ser que la figura de l'advocat hauria de ser més partidari d'intentar evitar arribar a judici i procurar per resoldre els conflictes amb anterioritat ja sigui a través de la negociació entre les parts o amb mediació si és viable en el cas concret.

L'objectiu dels operadors jurídics és que les parts satisfacin els seus interessos i cal atendre a les característiques concretes de cada cas per tal de poder oferir allò que s'adequa millor i respon a les necessitats i possibilitats amb lo qual si el professional presència que la mediació és una manera idònia per posar fi al conflicte que al mateix temps proporcionarà rapidesa, eficàcia i el manteniment de les relacions futures, aquest haurà d'assessorar i dirigir al seu client perquè recorri a la mediació, presentant la tècnica no com una amenaça a la seva tasca i professió ni opció secundària, sinó com a alternativa i acció complementària als seus serveis.

3.El professional de la mediació ben format per tal de generar confiança entre els ciutadans

Un aspecte important en el moment d'analitzar les possibilitats per a la millora de la mediació en l'actualitat és la formació dels professionals mediadors, formació que caldrà ser ben estudiada i dissenyada per tal de que aquests generin confiança entre els ciutadans. El mediador és la peça essencial de la mediació i dependrà de la seva formació i praxis, que s'obtinguin uns o altres resultats en el procediment, malgrat calgui fer menció i recordar que el mediador igual que l'advocat, treballa oferint uns serveis i no assegura uns resultats concrets, ja que en alguns casos es podran obtenir i en d'altres no. La formació del mediador serà continuada i contemplarà un ampli ventall de coneixements.

Josep Aguiló Regla autor del llibre *El art de la mediación, argumentación, negociación y negociación*¹⁶ descriu la mediació com a art de la següent manera: << conforme a la tradición clásica, la técnica (*tékhne*, en griego), o el “arte” (*ars*, en latín), forma parte del conocimiento práctico y consiste esencialmente en “saber hacer cosas”, en saber crear objetos separados del propio sujeto que los crea, del propio actor.>>

En virtut de la cita de Josep Aguiló, la mediació serà una tècnica entesa com un art, com una habilitat social que busca entendre alguna cosa separant-la del propi subjecte que la crea, i és que cal entendre que el mediador escoltarà les vivències de cada part i partirà de que cada una d'elles serà vertadera i real, viscuda per a cada subjecte concret.

El capítol II del Real Decreto 980/2013, de 13 de desembre, per el que es desenvolupen determinats aspectes de la Llei 6/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils es contempla la formació del mediador que haurà de ser adquirida a centres homologats i es tractarà de formació específica de coneixements i habilitats suficients per a l'exercici professional de la mediació en relació a l'àmbit d'especialització en el que prestin els seus serveis, ja sigui en el marc jurídic, en aspectes psicològics, d'ètica de la mediació, de processos i de tècniques de comunicació, negociació i resolució de conflictes.

L'opinió de la mediatora familiar entrevistada en relació a aquest aspecte és rellevant pel fet de que ella defensa la idea de que la professió i estudis de mediació podrien presentar-se com una carrera tot i que fa distinció entre grau i diplomatura i ho encaixa més en la segona titulació, <<si es tractés d'una formació de dos o tres anys es prestaria una formació amplia i s'oferirien moltes més eines al professional, tampoc estic segura de que donés per un grau de quatre anys>>..

¹⁶ Aguiló Regla,J. *El arte de la mediación. Argumentación, negociación y mediación*. Madrid: Editorial Trotta , 2015.

D'altra banda, l'advocat laboralista entrevistat posa èmfasi a la necessitat dels coneixements psicològics que ha de tenir el mediador, ja que *“aquest ha d'entendre a la persona i ha de sentir empatia per tal de poder-lo ajudar a cercar solució per ell mateix”*.

4.Treball pedagògic

Finalment, crec molt convenient mencionar i reflexionar sobre l'aspecte i treball pedagògic que es fa o s'hauria de fer en relació a la mediació. Analitzant profundament el procediment de la mediació com a mitjà alternatiu a la resolució de conflictes s'extreu la clara conclusió de que no es tracta únicament d'un procediment per buscar solucions a conflictes concrets, sinó que es tracta d'un procediment o tècnica per generar un canvi d'actitud en el comportament humà de cara a la resolució de problemes que puguin sorgir al dia a dia en la vida quotidiana en les relacions interpersonals.

En alguns països la mediació té un arrelament més fort entre la societat i això facilitat una major maduresa i independència social per part dels ciutadans respecte de l'autoritat. D'aquesta manera, el resultat que s'observa és que la societat pren consciència del seu potencial per poder resoldre els seus problemes sense la necessitat de recórrer a l'autoritat judicial i els fruits d'aquesta creença del potencial que tenen sense limitar la seva llibertat i autogestionament de conflictes que tenen i de la seva pràctica, la societat adquireix un caràcter més pacífic i dialogant.

Nathalie Ganier-Raymon, advocada experta en dret col·laboratiu (entès com a pràctica que pretén solucionar els conflictes sense passar pels jutjats) , a la publicació del dia 26 de general del 2014 al portal ELDIARIO.ES, expressa la idea que té vers un judici amb una frase molt dantesca, aquesta és la següent : *<< la guerra hace muertos >>*¹⁷, amb aquesta idea pretén expressar que en un judici ningú guanya sinó que només hi ha perdedors i és per això que s'aposta per una justícia més col·laborativa a través de tècniques menys violentes i traumàtiques, on les parts es troben en posicions més igualitàries i a on són acompanyats per tal que puguin agafar les regnes del conflicte.

Aquesta idea d'aconseguir posicions més igualitàries entre les parts, es contraposa tal i com ja he dit, amb la de la figura del guanyador-perdedor que domina en la resolució de conflicte via judicial i és concretament en l'àmbit familiar on es pretén eliminar la confrontació entre els individus així com eliminar l'actitud de individualisme per tal de poder passar a la cooperació i

¹⁷ http://www.eldario.es/politica/Derecho-colaborativo-ahorrarte-trago-juicio_0_22158407.html

compromís perquè “*cal tractar a l’altre com si fóra el nostre soci i els nostres problemes foren comuns*”¹⁸.

En la mediació familiar es vol salvaguardar els objectius del grup enfront dels individuals i això serà resultat d’aplicar una lògica de racionalitat i no una lògica de poder, la qual seria improductiva.

Aquestes darreres idees ja han estat exposades al llarg del treball però hi faig un petit incís per introduir l’aspecte pedagògic i objectiu a treballar que considero essencial per al canvi social, per tal que la mediació adquireixi més protagonisme en la nostra societat. Si entenem que la mediació és fruit de l’aplicació de la lògica de racionalitat, de cooperació entre els membres, de la pràctica de l’empatia, respecte, escolta activa entre les parts, reconeixement, proximitat, sentiment d’equip i no de figura enemiga entre altres, aquests aspectes cal treballar-los a nivell pedagògic i el sector més apropiat per a tal serà l’escola, que en opinió de l’advocat laboralista entrevistat : << *les escoles tenen el poder de canviar la ment de la societat* >>.

En relació a aquest aspecte, vaig qüestionar-me quin era el treball pedagògic que es feia actualment a les escoles catalanes en relació a aquesta habilitat en l’individu i vaig optar per conèixer l’opinió d’una docent d’una escola pública i d’altra banda, d’una docent d’una escola d’educació lliure.

En relació a la primera, les expectatives van ser confirmades. L’experiència d’una professional de la docència d’una escola pública manifesta que des d’aquestes escoles es fa un treball encarat a la resolució de conflictes d’una manera conjunta i assembleària on tots els alumnes d’una mateixa aula : els alumnes que presumptament es troben en la posició d’afectats, vers qui ha causat el malestar, comparteixen conjuntament el conflicte exposant cadascun d’ells la seva visió del problema i és llavors quan el docent fa una mediació guiant l’assemblea i fent un recull de les informacions rebudes (situació viscuda i sentida per cadascú) i compartides per tal de procedir a la recerca de solucions entre tots. Aquesta pràctica es realitza una hora a la setmana com a assignatura de “tutoria”. L’objectiu d’aquesta pràctica és que l’alumne entengui el seu comportament per tal de modificar-lo, davant les conseqüències concretes que s’estableixin com a solucions. En aquest cas la docent manifesta que no hi ha cap objectiu pedagògic concret i específic darrere d’aquesta metodologia perquè els alumnes adquireixi habilitats socials per tal que tingui capacitat per a resoldre conflictes per ells mateixos, ja que en paraules textuales <<*des del Departament d’ensenyament s’aposta i fomenta perquè s’obtinguin certs resultats*

¹⁸ Aguilar ,C. *Mediació com a recurs per a abordar el conflicte en la família*. Anuari de Psicologia (pàg. 64), 2008-2009.

acadèmics i no tant a nivell personal, aquests depenen més de la voluntat i competència del mestre, a títol personal.>>

D'altra banda i ben contrària a aquesta idea, la mestra de l'escola lliure exposa que la intensió i objectiu pedagògic del seu centre és: *<<acompanyar als infants d'una manera respectuosa, tenint cura de les seves necessitats afectives, psicològiques i cognitives més bàsiques : protecció i seguretat, autonomia i exploració, amor incondicional , atenció, pertinença i creació de vincles, reconeixement de l'altre com a legítim, ser acceptat i estimat, construcció d'un auto concepte positiu, autorealització, moviment i joc espontani.>>* En aquesta darrera metodologia d'ensenyament, es treballa partint de la comunitat d'aprenentatge on tots els agents : pares, infants, acompanyants (mestres) i famílies són els que participen en el creixement i aprenentatge conjunt.

Així doncs, un sistema més alternatiu a l'ensenyament ordinari sí es guia en la seva pràctica amb la base de l'autoconeixement i del respecte de l'altre, reconeixent-lo com a legítim, fet que proporcionarà inherentment unes eines i habilitats socials que el conduiran a l'empatia i en comprendre minuciosament les motivacions i els pensament dels altres, esborrant de la ment la idea de que "culpar" no és l'actuació adequada.

Per posar punt i final a l'estudi realitzat, es pot extreure en base a tot el material utilitzat que convé destacar l'important treball que ens queda per fer a tota la societat per tal que la mediació adquireixi més protagonisme i perquè la societat confii en aquest mètode com a mètode òptim de resolució de conflictes en l'àmbit familiar, en compliment dels requisits per a poder ser resolta a través d'aquest mètode, eliminant tots els obstacles que li dotin un caràcter de mitjà de resolució de conflictes de caràcter més secundari i pal·liant el desconeixement que hi ha a diferència dels mitjans del sistema judicial tradicional.

Cal prendre consciència i fomentar a nivell general de que ens trobem davant d'un sistema complementari i alternatiu a la jurisdicció, basat en la llibertat individual i amb el principi d'autonomia de la voluntat constitucionalment consagrat.

<< se trata de hacer partícipes a quienes están inmersos en el conflicto y desde ellos y con ellos llegar a una solución pacífica, creíble, asumible y que permita en muchos casos la no reiterabilidad del mismo >>.¹⁹

¹⁹ Barona Vilar, S. *Fomento de las ADR en España (hacia un sistema de tutela plural del ciudadano que permite la desconflictivización y la búsqueda de la paz social)*, 2005.

7. Bibliografía :

7.1 Bibliografía

- Aguiló Regla, J. *El arte de la mediación. Argumentación, negociación y mediación*. Madrid: Editorial Trotta, 2015.
- Aguilar , C. *Mediació com a recurs per a abordar el conflicte en la família*. Anuari de Psicologia , 2008-2009.
- Alegret Burgués, M.A. *La situación actual de la mediación a la U.E, a España i a Catalunya*. Comunicació a la sessió de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya de 28 de gener de 2014.
- Armenta Deu, M.T. *Lecciones de derecho procesal civil. Proceso de declaración, proceso de ejecución. Procesos especiales. Procedimiento concursal. Arbitraje y mediación*. Madrid: Editorial Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales. 8ena edició, 2015.
- Barona Vilar, S. *Solución extrajudicial de conflictos “ Alternative dispute resolution” (ADR) y Derecho procesal*. València : Editorial Tirant lo Blanch, 1999.
- Barona Vilar, S. *Fomento de las ADR en España (Hacia un sistema de tutela plural del ciudadano que permite la desconflictivización y la búsqueda de la paz social)*, 2005.
- Calcaterra, R.A. *Mediación estratégica*, Barcelona : Editorial Gedisa, 2002.
- CAPPELLETTI, M. *Alternative Dispute Resolution Processes Within The Framework of the World-Wide Access-to-Justice Movement”, The Modern Law Review, Vol.56, núm.3*.
- García García, L. *Mediación familiar : Prevención y alternativa al litigio en los conflictos familiares*. Estudios jurídicos, 2004.
- García Villaluenga, L., Vázquez de Castro, E. *La mediación civil en España : luces y sombras de un marco normativo*. Revistas Universidad Complutense, 2013.
- Martínez Carrascosa, J. (Consejo General del Notariado) *Es la hora de la mediación*. Editorial Escritura pública edición marzo/abril 2016.

- Miranzo de Mateo, S. *Quiénes somos, a dónde vamos... origen y evolución del concepto mediación*. Revista de mediación, Año 3.nº 5 marzo 2010.
- Otero Parga, M. *Las raíces históricas y culturales de la mediación, Mediación y solución de conflictos*. Ed.Tecno, 2007.
- Redorta, J. *La justicia del futuro*. Publicado en: Courts and mediation new paths for justice, European Press Academic Publishing Florence. Italy, 2011.
- San Martín Larrinoa, M.B. *La mediación como respuesta a algunos problemas jurídico-criminológicos*, Departamento de Justicia, Economía, Trabajo y Seguridad Social el Gobierno Vasco, Bilbao, 1997.
- Villagrasa, C. (coord.), Dapena, J., Farré, S., Fernández, M., Guillamet, A., Munné, M., Panchón, C., Sendra, J., Vall, A.M., Villanueva, N., Viola, I., *La mediació, l'alternativa multidisciplinària a la resolució de conflictes*. Barcelona : Editorial Pòrtic, 2004.

7.2 Bibliografía web

- Castro Irene, el diario.es publicat el 24 de gener de 2010. Disponible: http://www.eldiario.es/politica/Derecho-colaborativo-ahorrarte-trago-juicio_0_221528407.html
- Article publicat el 15 de maig del 2016. Disponible: http://www.teinteresa.es/españa/MEDIADORES-REIVINDICAN-VISIBILIDAD-CONFCLITOSFAMILIAS_0_1577242274.html

7.3 Legislació

- DIRECTIVA 2008/52/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2008 sobre certs aspectes de la mediació en assumptes civils i mercantils. DOUE L136/3, 28 de maig del 2008.
- Llei 15/2008, de 8 de juliol, per la que es modifiquen el Codi Civil i la Llei d'Enjudiciament Civil en matèria de separació i divorci. BOE núm. 163 de 09 de Juliol de 2005
- Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat. DOGC núm. 5432 pàgina 60432 de 30 de juliol de 2009.
- Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils. BOE núm.162, de 7 de juliol de 2012.
- Decret 135/2012, de 23 d'octubre, per el que s'aprova el Reglament de la Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat. DOGC núm. 6240, de 25 d'octubre de 2012.
- Real Decret 980/2013, de 13 de desembre, per el que es desenvolupen determinats aspectes de la Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils. BOE núm.310, de 27 de desembre de 2013. Pàgines 105296 a 105311.

7.4 Jurisprudència :

- Sentències del Tribunal Suprem (Sala de lo Civil) núm. 324/2010 de 20 maig [RJ\2010\3707]
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Civil) núm. 129/2010 de 5 març [RJ\2010\2390]
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Civil) núm. 527/2009 de 2 juliol [RJ\2009\6462]
- Sentència del Tribunal Suprem (Sala de lo Civil) núm. 537/2009 de 3 juliol [RJ\2009\5491]
- Sentència de l'Audiència Provincial d'Alicant (Secció 4^a) de 17 de juliol de 2015 núm. 264/2015 [JUR 2015\270669]
- Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona (Secció 18^a) de 9 de setembre de 2015 núm.607/2015 [JUR 2015\260890]
- Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona (Secció 12^a) de 12 de maig de 2015 núm.312/2015 [JUR 2015\166493]

8. Annex

8.1 Entrevistes

a) Entrevista a Lola Palomo, advocada de dret de família i mediadora familiar de Vic.

1) Quina relació tens amb la mediació com a advocada i mediadora familiar ?

La meua immersió amb la mediació fa molts anys que va començar i va ser arrel d'un professor de La universitat de Barcelona, Rosseldurf (argentí que estava a la UB fent formació d'econòmiques, no de dret). Ell tal i com he dit era argentí, i a l'Argentina la mediació va arribar molt abans. Ell estava molt interessat pel tema i ens ho va traslladar i transmetre. Per mitja d'un professor va començar a prestar classes a la Universitat de Barcelona de mediació en l'àmbit de conflictes comunitari (veïns), mercantil... ell va proposar que es coordinés un postgrau de mediació, i m'ho van encarregar a mi a la Universitat de Vic, que just en aquell moment,fa 14 anys, no teníem ni Llei de mediació.

Jo vaig muntar el postgrau de mediació captant alumnes i jo mateixa vaig ser alumna del postgrau de mediació. Rosseldurf va portar la coordinació del postgrau. Va ser el primer i últim postgrau de vic.

Arreu d'això, les úniques mediadores de Vic èrem Rosa Maria Varela i jo. Llavors la mediació estava sense desenvolupar, a partir d'aquí va haver la llei de mediació familiar, a Barcelona es va crear el Registre de mediadors en l'àmbit de família i van començar a fer-se mediacions amb el torn de mediadors corresponent, torn que responia a la demanda que feia la gent al col·legi d'advocats.

2) Així doncs tal i com m'indiques, fa 10, 15 anys la gent ja coneixia la mediació?

Si, començava a conèixer la mediació. Parlem de fa uns 8, 10 anys la gent començava a conèixer-la però amb cert recel, aquí el col·legi d'advocats de vic es va crear un servei d'orientació a la mediació, el SOM que érem 6 mediadors advocats amb exercici i prestàvem un servei de mediació per la gent que volia orientar-se, orientàvem al ciutadà a que recorres a la mediació en funció del tipus de problema i amb un torn s'orientava a un mediador o un altre.

Des de Barcelona, a la Generalitat es va crear el Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya (CMDPC) i a partir d'aquí es va crear un registre de mediadors familiars.

A Vic la primera mediadora amb postgrau vaig ser jo. En relació al CMDPC ja que ha sortit, t'explicaré una anècdota : al centre són molt estrictes amb el tema de la formació i si no assisteixes a alguna de les formacions que ells consideren com a “ continues “, et borren del

registre. Aquest és el que m'ha passat a mi per no poder assistir a una d'elles. L'objectiu del centre és que els professionals enregistrats estiguin constantment renovant-se i reciclant-se.

- 3) Quan actuaves com a mediadora, eres totalment neutral i trobaves l'equilibri i diferència com a mediadora i com a advocada?

Si, era totalment mediadora i no advocada i intentava ser neutral separant la funció d'advocat i mediador. Respectava els principis de la mediació intentant assumir que jo no podia prendre decisions ni tampoc plantejar solucions ja que “ tu ets un mitjà només, has de facilitar la comunicació entre les parts, no pots intervenir “ si és veritat que a vegades et diuen “ i vostè , a part de mediadora, és advocada, què faria en aquesta situació i quina és la resposta ? “ i si és cert que amb les sessions del *caucus* o sessions privades es pot donar informació, però sempre amb una prudència absoluta perquè en aquests reunions privades, són privades perquè no han de transcendir però no pots donar una informació que pugui en un moment determinat anar en perjudici de l'altra part de la mediació en la que estàs intervenint. No és un tema fàcil però sí dóna bons resultat quan fas un bon treball per a tal, ja que si les parts volen arribar a un acord hi arribaran i tindrà més eficàcia que la resolució judicial.

En temes de família quan les parts no estan d'acord, tots dos han d'assumir el que digui un jutge (i normalment no agrada a ningú) no sol agradar perquè es tracta d'una cosa imposada. I és que si ells tenen la possibilitat d'arribar a un acord, es respectaran més que no la decisió des de fora.

Des del punt del meu punt de vista com a advocada, jo considero que quan exercim la professió ens adonem que no és fàcil, gran part dels advocats tot i que no tots, som molt litigiosos, som defensors de parts.

He portat molts procediments de família de mutu acord que tot i haver mutu acord, una part recaba la teva presència allà. El mediador en la seva praxi ha de ser totalment neutral.

- 4) M'agradaria recordar una idea que he anat integrant en mi a partir de la recerca en la mediació, i és que en la mediació, desapareix la idea del guanyador i perdedor?

Si, aquí això desapareix, guanyen tots dos i si han de perdre una mica perdran tots dos, es situen en pla d'igualtat.

Una negociació en si mateix també és això, es tracta de que o tots guanyen o tots perden, per tal que sigui una negociació equilibrada i no molt distant, la cessió ha de venir de totes les dues parts i és important que les parts tinguin la percepció de que ni es guanya ni es perd.

- 5) Aquest treball de conscienciació de que no s'obtindrà guanyador ni perdedor, es fa prèviament?

Quanta més informació donis prèviament, millor. Jo al principi de la mediació a part d'explicar els requisits i principis, els hi explico absolutament tot i els hi dono tota la informació que pugui. A més a més, ells ja venen amb informació (del centre de mediació) i ja tenen una visió més àmplia.

- 6) He vist que hi ha més nombre de mediacions iniciades per voluntat de les parts que per derivacions judicials ?

Cert. Els conflictes poden ser de caràcter civil i caràcter penal. Els de caràcter civil es troben en dret civil pur i dur i la majoria en àmbit de família. També hi ha de veïnals, però sobretot el gruix es troba en la conflictivitat familiar : Reclamacions, adopcions, divorcis, etc. davant d'aquesta conflictivitat pel tipus de conflicte que és, té tota la lògica del món que si la llei et permet acudir a un procediment alternatiu, la gent informada es presti. Quan la gent sap que poden resoldre els seus problemes i no deixar-ho en mans del jutge, indubtablement opten per aquest camí.

En l'àmbit contenciós la pròpia part sí que vol que decideixi el jutge, però hi ha molta gent que és el contrari. En els pocs procediments que la llei et deixi resoldre els conflictes, la gent hi creu i fa moltes peticions (moltes vegades és una de les parts, no les dues parts).

L'àmbit del dret privat es va regular abans, amb una reforma de la LEC i en l'àmbit familiar es permetia derivar els conflictes a mediació. A més a més, els jutges són els primers que volen que els conflictes es resolgui en mans de les pròpies parts, ells prefereixen que els conflictes familiars els resolguin ells mateixos. Tots els jutges lo primer que fan abans d'entrar a judici de divorci el que fan es cridar a els parts i proposar als advocats que ho resolguin. Els jutges no coneixen els parts, ni els fills ni la situació de la familiar , amb lo qual resoldran un conflicte familiar amb poques dades.

Els jutges forcen a aquest acord o com a mínim a que hi hagi un principi d'acord, hi ha jutges que estan més sensibilitzats que altres.

En l'àmbit públic (penal) va arribar més tard i la raó és que hi ha delictes perseguibles d'ofici que no és possible la mediació. El que abans eren judici de faltes i fa 6 mesos des de la reforma del codi penal són delictes lleus, això la llei posteriorment va permetre-ho derivar a mediació, en els casos protagonitzats per majors i menors, en la llei de menor s'aposta molt per la mediació. Si el cas concret és mediable, el jutge prefereix que es resolgui mitjançant la mediació, per tal d'evitar que no es faci un mal ús de la justícia, ja que és cara, és lenta.. hi ha conflictes (mediables) en àmbit públic però estan molt limitats com és el cas dels parricides o robatoris amb força, en aquests casos no es podrà dur a terme una mediació però si delictes lleus i qüestions d'aquesta mena (injúries lleus , insults).

7) Seria justícia restaurativa?

Si, llavors en la mediació en àmbit penal seria una idea de justícia restaurativa o reparadora, ja que a vegades molta gent el que busca és únicament una disculpa, la qual es pot acceptar fàcilment, cosa que quan s'engega el procediment judicial llavors ja no demanes una disculpa, sinó que estàs en l'àmbit de " se l'ha de castigar " així doncs si separen aquests comportaments de l'àmbit judicial, és molt probable que obtinguis uns resultats més pacífics i dialogants.

8) Se'm planteja una curiositat, la gent prefereix resoldre els seus problemes ells mateixos ?

Jo crec que sí, i cada vegada més. Jo tinc la creença en que la gent també s'educa, no estem al segle XIX i això vol dir que a mesura que hi ha més formació i educació els paràmetres també canvien. Es pot comprar amb el masclisme, cada vegada ni ha menys com a resultat de que els nens creixen amb més igualtat i la societat evoluciona.

També és cert que per molt que avanci la societat, segueix existint el "brutus " o la persona que no té les habilitats per fer front a la situació per què l'altre part li demani perdó. Però si tu formes a la persona i l'eduques, cada vegada hi haurà més gent que no vol aquest conflicte.

Jo porto 28 anys treballant d'advocada i puc dir que els casos s'han reduït a la meitat en resolució a mans del jutge. Davant del conflicte sóc jo la que moltes vegades faig la pedagogia perquè es recorri a mediació.

Els jutges no tenen tota la informació entorn temes familiars i tan personals. En temes de família on s'han de discutir moltes qüestions qui té més informació és la pròpia part. En mediacions de família es discuteix temes molt concrets i íntims com " qui ha contribuït en major o menor mesura en les tasques de la casa " això, per exemple, difícilment es discuteix ni es pot provar en el jutjat, el jutge no sap tota aquesta informació però tampoc li demanarà.

9) Però un problema que pot sorgir en la mediació és que tu com a mediador únicament sabràs el que t'expliquin ells i com t'ho expliquin, la seva veritat maquillada o no.

Si, però si tens l'habilitat i totes les tècniques perquè les parts parlin i ho facin amb sinceritat i voluntat... aconseguiràs que expliquin la veritat, que serà la que ells hagin viscut i segurament no coincidirà plenament amb la de l'altre part, perquè cadascú viu les coses a la seva manera.

Jo m'he trobat en moltes ocasions que les parts comencen enfrontats i acaben reconeixent entre ells moltes coses, si acaben reconeixent realitats, això apropa a les parts. Si es dona el cas de que es discuteix alguna qüestió concreta, si hi ha reconeixement de les realitats viscudes i

gràcies a les tècniques i habilitats, això al final pot sortir molt bé perquè d'entrada hem de pensar que qui va a mediació (vagi una part o les dues), sovint ja hem d'entendre que les parts estan amb ganes de fer les coses ben fetes, com a mínim de “ perdre “ el temps, en el sentit d'invertir un temps que res està assegurat, en un procediment previ a discutir , parlar , a dir...

10) També hi juga la qüestió econòmica?

Això també és un factor, però el mateix que la persona que té dret a litigar gratuïtament, també existeix la mediació gratuïta o pública. Els paràmetres econòmics són els mateixos en aquests casos.

11) Quan es tracta de mediació privada, és econòmicament inferior al cost dels serveis jurídics?

Sí, és molt inferior. El tema de mediació privada hi ha uns barems mes o menys (va per sessió de mediació) i hi ha uns mínims o quantitats aproximades. És clarament molt més econòmic. La implicació del procediment judicial no té res a veure (ni la complexitat) amb una mediació.

12) Has viscut alguna situació rocambolesca o que volguessis destacar en les mediacions que has fet?

Vaig fer una mediació entre un matrimoni sords- cecs que es volien separar. En aquest cas no va acabar amb acord, va ser un tema molt complexa degut a les característiques concretes de les parts : la complexitat de la mediació era que tenien una gran disminució, eren cecs i sords. Una ceguesa molt severa i tot era molt difícil perquè necessitava el funcionament de molts engranatges.

Van haver d'intervenir professionals de llenguatge de signes ; treballadores socials (una per a cada part) i les parts.

Qualsevol informació que el mediador havia de donar a els parts havia de traduir-ho, va ser molt complex, dur i llarg. A més tenien fills en comú.

Es van fer quatre sessions molt llargues però sense acord. Sessions molt dures i esgotadores, “*jo acabava una hora de feina i era com si hagués treballat 5 hores*”.

Quan passa això com que a tu t'han assignat el cas, ho poses en coneixement. El Registre et demana un mínim i un màxim de sessions. Davant la impossible situació d'arribar a acord, llavors el que fan els professionals és aconsellar a cadascuna de les parts perquè demani advocat d'ofici i jo com a professional mediadora que va paralitzar el procediment, vaig posar en coneixement de la situació al centre a Barcelona.

13) La formació del mediador hauria de ser un grau?

Podria ser-ho perfectament, no sé si donaria per un grau sencer però podria donar pels estudis. La meva formació va començar i acabar amb un any, amb el postgrau, va ser molt intens. Si es fes amb dos anys o tres anys com si es tractés d'una diplomatura, es faria perfectament i seria més ampli.

Hi ha temes de caràcter psicològic, de PNL; bloc psicològic, bloc jurídic segons àmbits.. hi ha molts temes concrets i específics per tractar i perquè es formi el mediador entorn a aquests coneixements. Així que jo penso que podria donar perfectament per una carrera, potser no com a grau però potser amb tres anys com si fos una diplomatura.

14) En el registre hi ha mediadors de tots els àmbits : psicòlegs, advocats, treballadors socials.. com s'escullen?

La criba jo sé que va per un torn, no sé si hi ha una criba prèvia i segons el conflicte es fa una criba segons el perfil.

(informació posteriorment confirmada per la responsable del Centre de Mediació de Dret Privat de Catalunya de la província de Girona, Maria Dolors Belmonte : es fa una criba dels professionals en funció del perfil que es busqui o es necessiti segons les característiques concretes del cas)

Quan nosaltres estudiàvem ens deien que el mediador havia de tenir una actitud i formació uniforme i era independent que tingues coneixements de dret o no, perquè la seva actuació de mediador serà igual vingui de la branca que vingui, haurà de ser neutral i no aportarà solucions ni coneixements jurídics.

La llei ens diu que qualsevol professional format com a mediador amb els corresponents i indicats cursos o formacions, podrà exercir com a tal independentment de la branca que vingui podrà fer ena mediació.

15) Cal separar emocions i saber contenir-se en una mediació ?

Sempre s'han de separar emocions i sentiments, sempre. Però a mi per exemple m'estimula preocupar-me pels meus clients, he de procurar-me per ells també, això recompensa molt.

Els prejudicis que un tingui entorn a qui no sap apartar sentiments o contràriament qui no té empatia i serà mal professional perquè no pot arribar a entendre com se sent la persona que tens a davant, depenent de l'experiència que visquis, que et donarà una visió específica.

En el dret cal reinventar constantment davant la implicació justament de sentiments i emocions, ja que vegades et trobes amb temes que et toquen molt però per els límits que et posa la pròpia llei, pots fer poca cosa. T'explico una anècdota sobre desnonaments en període d'hivern, i és que jo em vaig trobar amb un cas d'un desnonament aquest passat hivern i vaig invocar la llei francesa que no permetia els desnonaments el períodes d'hivern, perquè trobava immoral que deixessin sense llar aquella família amb el fred que fa aquí a Vic a l'hivern. La jutgessa em va dir que s'havia d'aplicar la llei espanyola però el llançament encara no el va fixar, així doncs a l'hivern no van fer fora de casa aquella família.

Constantment et trobes amb temes que et calces la sabates dels altres, i és que en un moment determinat de la vida pots entendre unes situacions concretes o altres, però el que és cert i mai pots oblidar, és que un dia pots ser tu el que et trobis en aquella situació i siguis tu qui requereix d'ajuda.

16) Quin futur hi veus a la mediació ? està en mans de la cultura espanyola, de la política?

Si s'entén la mediació com a mitjà on les parts interactuen i resolen el problema per ells mateixos.. això crec que tindrà molt bon futur. Crec que la llei i la política va sempre al darrere de la societat, és la societat la que demanda, primer va la societat i les seves necessitats, es tracta d'un tema més de demanda social, els polítics van de remolc del que vol la societat. Tot depèn de per on vagi la societat i depèn de la voluntat de futur, del que hem fet ; fem i volem fer en un futur.

(posa d'exemple el tema de la discriminació sexista, dels insults masclistes que pateixen moltes dones vinculades amb el món polític .. una de les tres polítiques en relació al masclisme que encara hi ha en l'actualitat va comentar que si encara persisteix aquest fenomen de manera tan àmplia és perquè “ es tracta d'un tema educacional, no de lleis).

La llei pot ser molt puntera, molt avançada, però si no eduquem amb aquells valors, la llei no tindrà pes i és que jo considero fermament que es tracta d'un tema cultural i educacional.

En quant al tema de la igualtat, per exemple, tenim moltes lleis d'igualtat per eradicar la violència de gènere.. aquestes lleis estableixen moltes mesures no només en l'àmbit processal i penal, sinó que també en l'àmbit educatiu, en mitjans de comunicació, etc. Davant de la pràctica que encara hi ha, m'atreveixo a dir que la llei pot ser molt avançada però si no eduquem en la igualtat, si els nens no saben i no comprenen , ni són conscients perquè no se'ls ha educat en l'absoluta igualtat, és impossible que la situació canviï. Acabaran dient o comportant-se amb masclisme perquè no s'hauran educat amb la igualtat. Poso l'exemple de la violència o comportaments masclistes perquè és una mica el mateix.

Jo voldria que la mediació tingues molta acceptació perquè voldria dir que la societat està molt conscienciada, de tal manera que la societat no vol ser tan litigiosos, que els conflictes no s'acabaven a baralles, no podem ser tan litigiosos ni contenciosos (tiro pedres a l'esfera del dret en el sentit processal, en el sentit de batallar utilitzen la llei en sentit comú amb el teu adversari).

Jo voldria que el futur de la mediació fos molt bo, voldria dir que la societat ha entès que els conflictes s'han de resoldre d'una altra manera . Amb la mediació s'han de sentir a tots dos, home i dona si es tracta d'una parella heterosexual, i això ja seria un pla d'igualtat (*“fixa't amb les coses que millorarien, mataríem dos pájaros de un tiro”*). La mentalitat d'asseure's en pla d'igualtat implica moltes coses per les parts, si això ho fèssim extensible faríem que tinguéssim una societat molt millor, s'escoltaria, asseuria a fer una escolta activa : posar-te al lloc de l'altra, demanar perdó sense que importi el tema de qui ha sigut primer, ell o ella, qui plora si és que ha de plorar algú.. els estereotipis i els rols deixarien de repetir-se.

Que els polítics facin polítiques per millorar i educar facilitarà que la mediació cada vegada arribi més lluny, però penso que hi ha molt per fer i és la societat la que ha d'estar educada , ja que els canvis en aquests nivells no apareixen de la nit al dia. Cada vegada hi ha gent que la demana perquè és més pacífica, vol dialogar, vol seure.

17) Presències una distinció dels usuaris de la mediació segons els nivells econòmics d'aquests?

No hi ha distinció, també tenim prejudicis en aquest sentit i no ha de ser així. A mi l'experiència em diu que això no val absolutament per es, és cert que la persona intel·lectualment més formada a priori té més facilitats : sabem racionalitzar. Però no es pot generalitzar perquè també hi ha persones amb menys habilitats i menys nivell intel·lectual i amb la voluntat de conversar i escoltar i aquests també aconseguen lo que inicialment semblava impossible.

En el moment de ruptura o inici del conflicte gairebé mai es produeix en posició d'igualtat, casi bé sempre ni ha un que ho pateix una mica més que l'altra, pateix més dol. És difícil que dos diguin a la vegada “ ens separem “.

Així doncs penso que no hi ha un perfil ni econòmic ni social ni intel·lectual, perquè els conflictes personals i familiars són tan complicats.. desatenen lo racional, desatenen allò que és més racional ja que és tot cor, és tot víscera. Això és el problema de molts conflictes familiars, hi ha molt poc de racional a diferència dels temes patrimonials.

En les primeres sessions hi ha converses pendents, on hi ha una ventilació d'emocions que tu com a professionals has de saber parar la situació. Aquí hi relaciono la pel·lícula “ La guerra de

los Rose “,aquesta pel·lícula ens la van posar al postgrau per entendre l’escala del conflicte : tu si no saps parar el conflicte, el conflicte va escalant i escalant i ja no saps a on arribarà el fi. Quan les emocions afloren... es poden matar. Tu com a professional has de parar una mediació si és necessari per evitar una situació extrema amb insults i injúries perquè ja arribaries a l’escala del conflicte i no saps a on pot arribar ni allà ni quan surtin de la sessió.

18) Els menors hi tenen presència i protagonisme a la mediació?

Poden existir però sempre amb un adult, les parts poden proposar però també el mediador. S’ha de tenir molta cautela en casos en que participen els menors, ja que el menor s’ha de sentir còmode i de tot allò que es desprengui a la mediació és delicat perquè pot provocar conseqüències en el menor.

Jo no he fet cap mediació amb la intervenció de menors, jo penso que els nens quan més allunyats estiguin del problema, millor.

19) La mediació com la definiries amb una paraula : com a amenaça per l’advocacia ; com a tècnica complementaria o com a alternativa?

Alternatiu sempre, és un procediment que substitueix a priori el procediment judicial amb lo qual la primer apart ja la tens resolta, i si tu volguessis que els acords els ratifiqués un jutge, hauràs d’anar al jutjat amb els acords de mediació perquè els plasmi a una sentència judicial.

Procediment alternatiu i també complementari. Alternatiu literalment vol dir que pots acudir a un mitjà o a un altre, no li dóna un caràcter secundari.

Complementari i alternatiu perquè resols el conflicte en un altre àmbit diferent del contenciós. Mai com a amenaça, ja que apostar per la mediació només suposa un bé per a tothom, és un benefici a nivell col·lectiu : descongestiona la justícia, descongestiona a la feina dels advocats amb situacions que treuen molt temps i que es poden resoldre d’una manera més ràpida i en mans d’un professional més especialitzat en aquesta manera de resoldre-ho i a més a més, beneficia a la societat perquè tornarà a creure en la justícia i obtindrà resultats més òptims a través d’un mitjà alternatiu a la justícia que li proporcionarà més agilitat i proximitat.

Jo crec que s’ha fet poca pedagogia de la mediació i no sé per quin motiu però no se n’ha fet i considero que caldria que la societat fos conscient de que en els conflictes particulars on ells mateixos coneixen bé el seu problema i les seves característiques, la millor manera de resoldre-ho seria resoldre-ho ells mateixos i la mediació és la seva solució per trobar la solució.

b) Entrevista a Albert Toledo Oms Doctor en Dret a la Universitat de Barcelona i advocat laboralista de Roca Junyent Barcelona

1) Quina és la teva visió sobre el paper de la mediació actualment dins de la justícia?

La meua visió és que la mediació a dia d'avui és una disciplina imprescindible per l'àmbit del dret de família, no puc dir el mateix en altres sectors del dret però inclús m'atreveixo a dir que en el dret penal la mediació és important, en alguns delictes puntuals com són els "lleus" ja que la meua opinió és que si es tractés el tema des de la mediació la conseqüència seria molt més positiva, així com de ben segur reduiria la reincidència perquè el conflicte s'estaria tractant bé.

Per exemple, jo com a advocat laboralista puc plantejar-te un exemple o un cas pràctic on es pot veure com serien les conseqüències si es resolgués d'una manera o d'una altre. Aquest seria en el cas del "moobing" : quan un treballador pateix moobing i aquest demanda posteriorment pels danys patits i produïts per algun o alguns dels seus companys arrel del moobing patit, aquesta situació serà resolta mitjançant una resolució judicial, que haurà sigut el jutge qui resoldrà i decidirà. És aquí on m'atreveixo a dir que la resolució, la sentència que emeti el jutge, per part dels presumptament autors del moobing no tindrà rellevància més enllà de ser una resolució judicial, ja que els seus efectes i l'atenció que hi pararan serà mínima i no puc posar el mateix exemple resolt per mediació, perquè aquest cas clarament no es pot arribar a resoldre mitjançant una mediació, però en el hipotètic cas que es pogués, segurament el resultat obtingut com a solució, tindria més creença per part de les parts.

2) Creus que el fet de que la mediació ostenti el caràcter de " tècnica o mitjà alternatiu de resolució de conflictes", és conseqüència de la rellevància que li dóna el propi dret o és degut al pes que li dóna la mateixa societat?

Jo penso que el caràcter " d'alternatiu " és degut als dos factors. Per una banda penso que és conseqüència de la rellevància que li dóna el propi dret o Estat que és el reflex de la societat, així com es tracta d'una decisió purament política.

L'adjectiu de alternatiu és pel fet de ser diferent a lo tradicional.

3) Quin paper creus que té l'advocat davant de la mediació? Hauria de ser més partidari de la tècnica o creus que una pràctica fa ombra a l'altra?

Jo diria que depèn del sector del dret. En general l'advocat hauria de ser partidari de intentar d'evitar o intentar resoldre els conflictes abans d'entrar a judici i això pot ser amb negociació entre les parts o amb mediació si existeix i és viable, però això dependrà del sector del dret del que estiguem parlant. No és el mateix a una reclamació salarial amb mediació, que en un

divorci, sobretot en dret de família si que s'ha de tendir més a la mediació i sempre i quan s'entengui que recórrer acudir al jutge no sigui o no doni resolució real al problema.

- 4) Creus que el fet de que l'advocat no sigui partidari de la mediació és resultat d'una possible amenaça que pot veure l'advocat per part de la mediació en la seva professió?

No ha de veure-ho com una amenaça perquè actualment i en el futur un gran nombre de mediacions les porten a terme advocats, així que si ens posem des del punt de vista crematístic del negoci seria un altre tipus de negoci. Si ens posem des del punt de vista de defensa dels interessos, si s'estructura bé la mediació pot ser una bona solució pel client i és l que intenta l'advocat ha de vetllar de la millor manera els interessos del client i si és la mediació, mediació.

- 5) Un bon mediador ha de tenir més coneixements jurídics que psicològics?

Els coneixements psicològics en el sentit d'entendre a la persona són bàsics tant en els parts que defensin (els assessors) de les parts com en mediador. Lo dels coneixements jurídics o no, s'ha de tenir una base però en tot cas depenent del tipus de mediació que es porti a terme, si és mediació més basada en l'equitat es basarà més amb l'autoritat. Si és més tècnica i complexa, serà basic aténir coneixements jurídics.

- 6) I què em pots dir sobre l'element essencial que et guiarà en la praxi, la coneguda empatia?

L'empatia ha de ser bàsica pels advocats i pels mediadors, és bàsic en la resolució de conflictes, des de la negociació o simple assessorament dels clients.

- 7) Un mediador pot ser un psicòleg, pedagog, treballador social, creus que l'empatia que se sentirà per part d'aquests professionals, és la mateixa?

Hauria de ser el mateix, no depèn dels coneixements tècnics. Depèn de la persona. Depèn de la funció que estiguis realitzant : tasca de mediació per exemple no depèn de la formació que un tingui sinó de la tasca que estàs realitzant, l'empatia no anirà més enllà que amb la funció que estàs fent. Has de ser empàtic però no deixar de ser imparcial, l'empatia sempre ha de ser-hi però amb límits i ajustada a cada funció.

No és el mateix assessorar a un client que mediar, que litigar o que negociar. Per exemple en negociació s'ha de ser i s'ha d'agafar la postura necessària i concreta en aquella situació : més agressiu o més pacífic, llavors serà molt empàtic.

- 8) Quin futur li veus a la mediació?

Li veig molt de futur, el present ja ens dona dades del futur, s'estan ampliant els horitzons de la mediació i una raó és el mal gestionament i mala imatge de la justícia que hi ha actualment. Si l'administració de justícia funcionés bé o millor, la mediació tindria menys pes però no voldria dir que seria menys necessària. Cal potenciar la mediació però també solucionar el tema de la justícia

9) Per potenciar la mediació cal conscienciar a la societat?

Si, és una qüestió de cultura. Al ser una institució social, depèn de la cultura social de cada país. Hi ha països que la tenen més arrelada i altres que menys, jo considero que Espanya la té menys arrelada, això serà més fàcil si la gent veu els fruits, i si es veu que és una cosa molt etèria o abstracta, no hi creurà.

En una separació per exemple, tot dependrà de com acabi la separació i també dependrà de la cultura de la persona. Als Estats Units o a països escandinaus per exemple, porten els temes de separació de manera més civilitzada que no pas a Espanya que són més temperamentals.

10) Creus que és tema educacional?

Si, és un tema cultural i en gran part prové de l'educació del país. Les escoles tenen el potencial de canviar la ment de la societat.

Per part dels advocats, ni ha molt que els hi grada lluir-se davant del client, es guanyi o es perdi el cas, i aquests haurien de fer un anàlisi del què tenen quan es troben amb el problema i si aquests perceben que la mediació és una bona solució, per què no deixar-ho en un tercer, que en aquest cas seria deixar-ho en mans d'un mediador enlloc d'advocat.

Cal vendre-ho, això és una abstracció, la gent ha de palpar-ho perquè actualment el que veuen és que la sentència judicial serà bona o dolenta però em dona una seguretat psicològica de que s'ha vist el tema un expert imparcial, i m'ha donat una solució -” hi haurà justícia o no “ però tinc una sentència que jo entenc que és la que tocava. Llavors la gent recórrer i diu que la justícia va malament, però la gent psicològicament confia amb anar a judici.

11) Llavors es tracta d'una qüestió de convivència i complementarietat entre les professions i mitjans de resolució de conflictes?

Si, això ha de ser intocable perquè és insubstituïble. Si hi ha instruments més adequats segons el cas, per què no recórrer-hi i apostar per aquest. Com passa amb els arbitratges que no és obligatori.

En temes empresarials la gent també tendeix a judicialitzar les coses perquè la gent creu que és la manera de solucionar-ho, sigui car o menys car però tenen la confiança amb aquesta és la solució.

Jo penso que per canviar les coses tenim l'escola que crec que hi juga un paper molt important, l'escola té el poder que té i per desgràcia cada vegada que hi ha canvi de govern hi ha canvi de legislació en ensenyament i canvien els plans educatius i això fa que no hi hagi estabilitat educacional. En una escola ordinària per exemple, del què jo conec sé que no es treballa massa aquests aspectes com molts altres, com també puc dir-te que no es treballen gaire ni s'aposta per aspectes tant o més importants com les matemàtiques i la llengua, com és l'art.

Per fer un canvi hem d'entendre que es tracta d'una qüestió cultural però també política, voluntat política darrere de la presència i pes de la mediació en la societat.

c) Entrevista a psicòleg i mediador de Girona, Josep Valera

- 1) Quina relació tens amb la mediació com a psicòleg i mediador familiar ?

Treballo la mediació des del meus coneixements de la psicologia

- 2) A on comença i per què la teva trajectòria com a mediador?

Comença cap a l'any 2005 perquè m'interessen la resolucions de conflictes i crec que la mediació és la millor forma de resoldre i continuo pensant-lo

- 3) Quina relació hi ha entre la psicologia i la mediació i quina complementarietat hi vius?

Crec que la psicologia és la millor base per mediar ja que ajuda a conèixer les necessitats de les persones, i crec que la comunicació i com el viu la persona és la font dels problemes entre les persones

- 4) Creus essencials els coneixements, aptituds i habilitats del psicòleg en una mediació?

Sí, crec que són bàsiques

- 5) La visió i actuació d'un mediador psicòleg difereix molt de la resta de professionals que poden exercir com a mediador : advocat, treballador social. ?

Crec que la formació de base fa que es tracte el conflicte des de diferents formes i la psicologia també

- 6) Malgrat la neutralitat i imparcialitat que ha d'imperar en l'actuació del mediador, un psicòleg fa cert psicoanàlisi involuntari en tot moment de les parts, en la mediació ?

Crec que no, som imparcials i neutrals

- 7) Existeix casos on sigui necessària o primordial de mediador psicòleg?

Sí, hi ha mediacions amb una forta carga emocional

- 8) La formació del mediador consideres que podria ser una carrera? Quins aspectes hi remarcaries o els reforçaries ? (coneixements i habilitats socials, coneixements de psicologia i comportament humà o coneixements jurídics?

Sí, reforçaria tot el que posa, tot és necessari

- 9) L'empatia del mediador consideres que és sentida i aplicada per a tot mediador, tingui la formació específica que tingui amb independència?

Sí

10) Quina opinió tens vers la mediació en l'actualitat ?

Que s'hauria de promocionar ja que la gent no la coneix, i hauria de ser la principal forma de resoldre conflictes

11) Creus que la societat té suficient coneixement del mitjà alternatiu per a la resolució de conflictes?

No, crec que no es coneix suficientment

12) Quin tipus de treball creus que s'hauria de fer perquè augmenti la conscienciació, coneixement i aposta per la tècnica per part de la societat?

Publicitat i que tots els casos de delictes lleus judicials passessin per mediació

13) Creus que la creença en la mediació es tracta d'un factor social, polític o cultural ?

Crec que tot influeix, però principalment és un factor social

14) Quin futur li veus a la mediació?

Si no canvia res, no veig gaire futur

d) Professional de la docència d'una escola "lliure", Cristina Oliver mestra de l'escola Riu de Gurb

- 1) Coneixes la mediació com a mitjà alternatiu a la justícia ordinària per a la resolució de conflictes ?

Si

- 2) Quan t'imagines la justícia, hi relaciones la mediació?

Mai he hagut d'utilitzar el "poder judicial", així que no ho conec properament.

No em ve al cap com a primera imatge. Llavors, si hi penso atentament sí que m'hi apareixen pràctiques que m'han comentat ni he hagut de recórrer.

- 3) Creus que la ciutadania té coneixement sobre l'opció de recórrer a la mediació per a resoldre conflictes ?

No puc parlar de forma general; jo si em trobés amb una situació greu que ho requerís segurament hi confiaria. De totes maneres, intento que les meves relacions siguin el més comunicatives possibles i, per tant, no arribar a l'extrem que una persona externa hagi de fer de suport en una conversa. I, si fos el cas, potser no em caldria buscar un professional sinó que tinc a Riu (Escola) i amistats que tenen el paper de "mediadors" sovint ,i aquests potser em podrien donar el cop de mà per fer front al conflicte.

- 4) Quines habilitats i coneixements creus que ha de tenir un mediador que és qui ajuda a les parts a apropar-se i trobar una solució per elles mateixes a però mai imposant una solució?

En part, crec important tenir com a base que el mediador ha de ser neutral i imparcial. Ser imparcial i neutral és molt i molt difícil; per tant, el que a mi em serveix, és comprendre però no "nadar" en els sentiments d'un i altre: apartar de la meva ment el "com em sentiria jo si" o "crec que és millor això que això altre". Simplement veure que cada persona actua com sap i sense voler fer mal com a únic objectiu. Per tant, "abraçar" a cada opinió i actitud, a cada gest i malestar... simplement acompanyar una conversa (o un gest) en el que les diferents parts puguin expressar lliurement i sentir que són escoltats i acollits. Llavors, buscar punts en el que tothom se senti respectat, recolzat i alleugerat. Com; no se... cadascú deu tenir la seva estratègia... jo fent servir la intuïció i tenint el cor ben obert; apartant el màxim que puc el judici mental. I no tenir pressa... cada procés necessita d'un temps valuós i meticulosament cuidat. Encara que

sembli que s'allarga, cada segon és important i dins de cada una de les persones hi ha canvis.

Penso que el coneixement en aquests casos ve des de l'autoconeixement i des de la pràctica.

- 5) Com a docent, quina visió tens envers les habilitats socials que té actualment la societat per a la resolució de conflictes ? ja siguin d'índole familiar, veïnals, empresarials. Creus que estem preparats i tenim suficients eines per enfrontar els problemes que sorgeixen dia a dia ?

Aquesta pregunta no la puc contestar. Sóc incapaç d'opinar genèricament; per mi, ja és prou dur opinar en concret. Perquè les opinions són volàtils i sovint es fonamenten de la ignorància absoluta o parcial.

Només puc observar que la majoria de discussions i problemes provenen de malentesos i la falta de comunicació. Costa comunicar i costa rebre segons quins comentaris. Per por a ser jutjat, poc estimat, no acceptat...

I, sovint, quan es comunica es fa des del judici de la persona i no de l'acció realitzada. Seria bastant més saludable si fos al revés.

- 6) Des de l'escola RIU (escola d'educació lliure) feu algun tipus de treball per tal d'enfortir les eines i habilitats individuals dels nens perquè un mateix sàpiga fer front als problemes als que es troba? Quina finalitat pedagògica té en cas de que ho treballeu?

Pregunta de llarga resposta. Resum: la ràtio és tant baixa que les acompanyants (aquest és el nom que posem a les "mestres") podem atendre a tots els conflictes. De tal manera, que nosaltres fem ben bé aquest paper: de mediadores. Els infants fins els 7 anys aprenen, principalment, imitant. Per tant, en ser escoltats, estimats, acompanyats, poc jutjats... en poder expressar lliurement, en aprendre escoltar les paraules més amargues... ells, a poc a poc, poden anar desenvolupant aquesta actitud i aquestes habilitats sols i soles. I, llavors, nosaltres passem a ser només les acompanyants del seu dol.

La finalitat pedagògica seria que nosaltres veiem els infants amb tant respecte com un adult, i necessita de les mateixes habilitats.

- 7) Quines són les bases de la vostra pedagogia?

Et copio i enganxo uns paràgrafs de la introducció del nostre projecte:

RIU és una escola si entenem la paraula de forma etimològica: del grec “schola”. Significa: oci, divertiment o temps lliure. És un espai on els infants (també els adults) aprenen gaudint i a partir dels seus interessos. Però és una escola diferent a les que solen existir a Catalunya.

La Comunitat d’aprenentatge i Lliure desenvolupament: Riu, som un espai creat per una associació de famílies i unes mestres que ens hem unit per crear una alternativa educativa pels nostres infants. La nostra intenció és acompanyar els infants d’una manera respectuosa, és a dir, tenim cura de les seves necessitats afectives, psicològiques i cognitives més bàsiques: protecció i seguretat, autonomia i exploració, amor incondicional, atenció, pertinença i creació de vincles, reconeixement de l’altre com a legítim, ser acceptat i estimat, construcció d’un autoconcepte positiu, autorealització, moviment i joc espontani.

Per garantir la satisfacció d’aquestes necessitats bàsiques, hem buscat un espai a prop de la natura per dur-hi a terme una educació que planteja una manera de fer i acompanyar emocionalment des d’una mirada amorosa i sistèmica tot adequant l’espai en ambients, potenciant l’autonomia, l’autoregulació i posant l’accent en un aprenentatge vivencial i actiu.

Tot en el món està connectat i a Riu –com en altres projectes– posem en dubte el paradigma actual: les formes de poder, l’ús de les tecnologies, la relació de l’ésser humà amb la resta de naturalesa, la economia i la visió de progrés, el valor que se li dona a cada individu...

Una part de la societat està entrant en una etapa de major consciència. Una etapa on hi ha interès per a tornar a valorar la essència de tot el que som i ens envolta. A Riu ens replantegem aspectes pedagògics però també aspectes que tenen a veure amb el conjunt de la societat i amb cada un dels individus que conformem al comunitat Riu. A la comunitat Riu tots desaprenem patrons i creences per obrir la ment i el cor a noves maneres de fer; tots i totes som alumnes [Alumne: del grec “a-“ (sense) i “lumen” (llum). Significa: el que no té la llum. Alumne és aquell que cerca la llum; la veritat].

- 8) Creus que és suficient el treball i conscienciació des de les escoles o consideres que es tracta d’un problema cultural o polític?

Durant els primers 3 anys de vida es crea la teva personalitat, fins els 7 es crea la visió del món i el sistema de relacions. Llavors, fins els 12 es va posant tot a lloc i a l’adolescència hi ha mil desenganys; etc.

La personalitat, la moral, la ètica, les creences... poden variar en un procés de treball d’autoconeixement. Però generalment la població no fa aquest treball interior. Per tant, si que és evident que els primers anys de vida són tant crucials que les escoles poden ajudar en aquest sentit. De totes maneres, la família n’és el primer referent i llavors les amistats en l’adolescència tenen un paper molt important. I, de fet, qualsevol persona et pot donar un dia una informació o un model que et marcarà tota la vida.

Per això Riu és una comunitat d'aprenentatge; on totes les persones (infants, acompanyants, famílies...) aprenen i creixen; promovent que hi hagi una coherència entre la manera de l'escola i de la família. Jo ara per ara no comprenc una escola que tanqui les portes a les famílies.

- 9) Davant d'un conflicte de caràcter familiar (separació, divorci, pàtria potestat i custòdia, adopcions, etc.) consideres que és més adient que sigui un tercer imparcial i expert en la justícia (el jutge) el que ha de resoldre el conflicte, o consideres que han de ser les pròpies parts qui han de trobar la solució conjuntament per posar fi al problema?

Mai ningú extern podrà posar-se a la pell de qui viu una situació. Mai podrem entendre 100% què fa/sent/pensa/diu... una altre persona. Mai la nostra opinió sobre un fet o sobre la realitat és vertadera. Tot és tant subjectiu que per mi seria impossible tenir la capacitat que tenen els jutges i jutgesses de dictar sentències. Tot i que sé que, malgrat poso l'energia en no fer-ho tant, diàriament jutjo a moltes actituds (i sovint persones).

8.2 Sessió jornada de mediació ICAB

Jornada: 'Experiències de mediació amb advocats, jutges i mediadors (Divendres 15 de gener 2016)

9:00h Presentació de l'acte a càrrec de:

- Excm. Sr. Oriol Rusca Nadal, Degà ICAB
- Il·lma. Sra. Mercè Claramunt Bielsa, Diputada de la Junta de Govern responsable del CEMICAB
- Sr. Jordi Casajoana Feliu, president de la Comissió d'Advocats i advocades mediadors i mediadores.

9:30h -11:30h TAULA Experiències en mediació exposició/anàlisi dels 2 casos sobre mediació

- Il·lma. Sra. Raquel Alastrey, Magistrada de l'Audiència Provincial de Barcelona
- Sr. Màrius Miró Gili, advocat
- Sr. Antoni Vidal, mediador

Moderador: Sr. Jordi Palou-Loverdos, advocat i mediador.

11:30h a 12h Pausa cafè

12:00h a 13:45h TAULA avenços dins la mediació

- Il·lm. Sr. Jose Maria Fernandez Seijo, Magistrat Audiència Provincial de Barcelona
- Sra. Elena Lauroba, professora de Dret Civil de la UB
- Sra. Sara Pose. Coordinadora de la secció catalana de GEMME. Magistrada de la Sala Social del TSJ de Catalunya
- Sr. Raúl Calvo, advocat

Moderadora: Sra. Blanca Barredo, advocada i mediatora

13:45h Cloenda

Experiències en mediació

El mediador exposa un cas de mediació d'especial dificultat, explica les tècniques utilitzades, l'estratègia i tindrà la oportunitat de tenir un intercanvi de coneixements, vivències, dubtes, opinió amb tres professionals de perfils diferents.

8.3 Conferència al Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya a la província de Girona

Conferència: Situacions anòmales en mediació. Què ens podem trobar?

Número del curs:1101/2015

Seu: Girona

Àrea: ALTERNATIVES DE RESOLUCIÓ I GESTIÓ DE CONFLICTES

Dirigit A

Professionals de la psicologia, del dret i a tots aquells professionals que estiguin interessats en la matèria.

Objectiu

- En què ens podem trobar els mediadors?
- Quines circumstàncies podem tenir que dificultin la mediació?
- Les parts ens poden manipular?
- Està tot regulat a la mediació?
- Els mediadors hem d'estar preparats per a tot i no acceptar qualsevol circumstància?

Programa

Activitat vàlida per a l'acreditació de la formació continuada dels psicòlegs mediadors inscrits als registres del CMDPC, (40 hores biennals) tal com estableix l'article 21.1 del vigent Reglament de mediació (DECRET 135/2012, de 23 d'octubre, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 15/2009, del 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat.)

